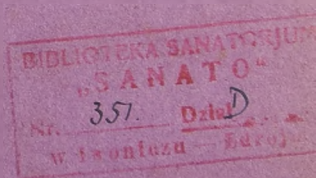


Prof. Dr. PRZEMYSŁAW DĄBKOWSKI
DZIEKAN WYDZIAŁU PRAWA
UNIwersytetu JANA KAZIMIERZA WE LWOWIE

SPRAWOZDANIE DZIEKAŃSKIE

ZA ROK AKADEMICKI 1920—21



WE LWOWIE 1921. — NAKŁADEM WYDZIAŁU PRAWA
UNIwersytetu JANA KAZIMIERZA WE LWOWIE

WARSZAWA

1938-1

Prof. Dr. PRZEMYSŁAW DĄBKOWSKI
DZIEKAN WYDZIAŁU PRAWA
UNIwersytetu JANA KAZIMIERZA WE LWOWIE

SPRAWOZDANIE DZIEKAŃSKIE

ZA ROK AKADEMICKI 1920—21

Kolekcja
Emila Kornasia

WE LWOWIE 1921. — NAKŁADEM WYDZIAŁU PRAWA
UNIwersytetu JANA KAZIMIERZA WE LWOWIE



CM WEK 316794

Z I. ZWIĄZKOWEJ DRUKARNI WE LWOWIE, UL. LINDEGO L. 4.

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc.ni.....
Dl 24 2012 / CM

Sprawozdanie, jakie ogłaszam, wynikało z chęci dopełnienia obowiązku, jaki na dziekanów nałożyła nowa ustawa o szkołach akademickich w art. 39 poz. 5.

Rok akademicki 1920/21 można nazwać rokiem dla naszego Wydziału przełomowym. Jakkolwiek bowiem już od końca r. 1918 Uniwersytet lwowski i nasz Wydział podlegają władzom polskim, to jednak przez dwa pierwsze lata obowiązywały jeszcze przepisy uniwersyteckie austriackie i dopiero tego roku zaczęły ustawy polskie rządzić naszym życiem uniwersyteckiem. W szczególności od początku tego roku szkolnego, t. j. od 15 września 1920 weszły w życie: nowa ustawa o szkołach akademickich z 13 lipca 1920 (dziennik ustaw państwa nr. 72 poz. 494); nowa organizacja studiów prawnych w uniwersytetach państwowych z 16 października 1920 (ogłoszona rozporządzeniem Ministerstwa l. 8416/IV i powtórnie w brzmieniu nieco zmienionem w dzienniku urzędowym Ministerstwa z 15 grudnia nr. 22 (42) poz. 140); nowe przepisy o opłatach szkolnych z 6 listopada 1920 (rozporządzenie Ministerstwa l. 8492/IV) i wreszcie także po raz pierwszy wprowadzono budżet uniwersytecki polski (intymowany pismem Ministerstwa z 30 czerwca 1921 l. 4886/IV), nie mówiąc o innych nowych przepisach, np. o wynagrodzeniu profesorów.

Nowa ustawa o szkołach akademickich spotkała się z ostrą, w znacznej części trzeba przyznać zasłużoną, jednakże mojem zdaniem zbyt bezwzględną krytyką. Niewątpliwie, ustawa ta nie czyni zadość tym wymogom, jakie przyzwyczailiśmy się widzieć dotychczas urzeczywistnione w ustawach dawniejszych. Posiada ona bardzo wiele luk, niedokładności, sprzeczności, jednakże należy zwrócić uwagę na trudne warunki, wśród których powstała. W każdym razie jest to pierwsza ustawa polska tego rodzaju i w samym fakcie dojścia

do skutku takiej ustawy leży zasługa jej twórców. Nowa ustawa posiada pewne cechy dodatnie; jedną z nich jest przyznanie uniwersytetom szerokiej autonomii. Trzeba dalej przyznać, że może ona tworzyć podstawę dalszego rozwoju ustawodawstwa uniwersyteckiego, a to tem bardziej, iż poszczególne uniwersytety mają możność ułożenia w obrębie tej ustawy swoich samorządnych statutów. Dwa uniwersytety: Lublin i Poznań opracowały już takie statuty, nie posiadają one jednak większej doniosłości. Statut lubelski jest prostym przedrukiem ustawy, poznański wprowadza zmiany mniej doniosłe. U nas powołano do życia osobną komisję, z łona całego Uniwersytetu wybraną, która rozpoczęła już swe prace. Nazwiska, prezesa tej komisji prof. Abrahama i głównego jej referenta prof. Makarewicza dają gwarancję, że statut autonomiczny Uniwersytetu lwowskiego, będzie odpowiadał godności i powadze lwowskiej Wszechnicy i będzie w Polsce niewątpliwie jednym z najlepszych. Po ułożeniu statutu samorządnego, będzie mogła i druga komisja, powołana do ułożenia regulaminu obrad Rady Wydziałowej, złożona z Dziekana, prof. Dolińskiego i prof. Longchampsza przystąpić do swego zadania.

Należy dalej zaznaczyć, iż nowa ustawa wywołała bardzo żywe zajęcie się sprawami organizacyjnymi Uniwersytetu. Wprowadzenie jej w życie wymagało rozstrzygnięcia i usunięcia wielu wątpliwości, niejasności i sprzeczności. Wydział nasz rozwinął na tem polu ożywioną działalność i powziął kilkadziesiąt uchwał ogólniejszej treści. Podajemy je na końcu sprawozdania, ponieważ mogą być pożyteczne zarówno w dalszych latach, jak i dla wydziałów prawnych innych uniwersytetów. Ponadto podajemy pięć uchwał Senatu treści ogólnej, które zostały powzięte na podstawie referatu dziekana prawnego. Uchwały te podajemy w porządku systematycznym, przyczem wyrazy, mające znaczenie główne, są uwydatnione czeionkami rozstawionymi.

Te autonomiczne uchwały odnoszą się do najrozmaitszych dziedzin życia uniwersyteckiego, jak: władze uniwersyteckie, senat, rektor, rada wydziałowa, dziekan (nr. 1. 2. 8. 12. 13. 15. 26—30), profesorowie (nr. 2—4. 16. 20), profesorowie honorowi (nr. 5. 6), docenci (nr. 7. 16), przysięga służbowa (nr. 5), służba uniwersytecka (nr. 8), studenci w ogóle (nr. 13. 20), studenci

starego typu (nr. 9. 10. 12), nowego typu (11. 24), słuchacze wolni (nr. 27), opłaty szkolne (nr. 15—17. 20.), policzenia studyów z powodu przeszkód natury wojennej (nr. 9—12) i odbytych w innych uniwersytetach (nr. 25) względnie innych wydziałach (nr. 28), wykłady i seminaria (nr. 3. 17. 28), przedmioty zalecane (nr. 14), egzamina i rygorozą (nr. 6. 18. 21. 24—26. 28), promocyje (nr. 19), numerus clausus (nr. 13), nostryfikacye obcych dyplomów doktorskich (nr. 21—23), absolutorya (nr. 28), taksy egzaminacyjne (nr. 18. 19. 22).

Oprócz tego na posiedzeniu 1 czerwca 1921 uchwalila Rada na podstawie referatu prof. Balzera wyczerpujący i szczegółowy regulamin dla egzaminów na I roku praw; na posiedzeniu z 13. lipca wprowadzono jeszcze pewne poprawki. Tej uchwały nie podajemy w dodatkach, ponieważ nie uzyskała jeszcze zatwierdzenia Ministerstwa, a powtóre ponieważ jako obszerniejszy referat, ma być osobno wydrukowana.

Jest rzeczą jasną, iż w tej przełomowej do pewnego stopnia dla uniwersytetów polskich chwili, jaką tworzy wejście w życie nowej ustawy uniwersyteckiej, utrzymanie kontaktu z innymi wydziałami prawnymi jest rzeczą bardzo ważną. W tej myśli Wydział nasz postanowił, aby wszystkie swoje uchwały treści ogólniejszej przysyłać wydziałom prawnym wszystkich polskich uniwersytetów i nawzajem upraszaliśmy o nadsyłanie nam analogicznych uchwał innych wydziałów. W rzeczywistości też wszystkie nasze uchwały autonomiczne przesyłaliśmy innym wydziałom prawnym. Niestety to nasze usiłowanie tak uzasadnione spotkało się z zupełną prawie obojętnością, co jest objawem niewątpliwie ujemnym. Jeden tylko wydział prawny uniwersytetu jagiellońskiego zrozumiał doniosłość tego zamysłu i nadesłał nam kilka swoich uchwał, bardzo doniosłych. Dziekanowi wydziału prawnego krakowskiego prof. Kutrzebie jesteśmy za to zobowiązani do szczerzej wdzięczności.

Nowy program studyów prawniczych różni się zasadniczo od programu dotychczasowego. Są dwie wybitne cechy nowego programu, t. j. przymus i większy rygor w stosunku do słuchaczy. Nowy program wprowadza egzaminy roczne, tylko w razie pomyślnego wyniku takiego egzaminu można przejść na rok następny. Poprzednio takiego przymusu nie było, gdyż egzamin pierwszy, prawno-historyczny zdawało

się po 3 względnie 4 półroczach, a sądowy i polityczny dopiero po ukończeniu studyów. Ponadto nowa ordynacja egzaminowa jest surowsza dla studentów: wprowadza poprawkę z jednego przedmiotu, podczas gdy dawniej przechodziło się w takim wypadku większością głosów; reprobacja opiewa na cały rok, poprzednio prawidłowo na pół roku.

Przyszłość okaże, który z tych systemów jest lepszy. Osobiście nie jestem zwolennikiem systemu nowego. Zastosowanie przymusu może być uzasadnione w szkołach powszechnych i średnich, w szkołach wyższych nie powinno być mowy o żadnym przymusie. Studenci powinni być na tyle rozwinięci, iż powinni sami rozumieć doniosłość nauki i uczenia się. Wprowadzanie porządków szkół średnich w szkołach najwyższych obniża ich godność i urok. Rozdział przedmiotów na poszczególne cztery lata szkolne jest do pewnego stopnia chaotyczny, dawna jedność trzech działów prawa, została rozbita. Prawo kościelne np. nie tworzy już jednej całości z innymi przedmiotami prawno-historycznymi, wykładane ma być bowiem obecnie na II-gim roku, natomiast wprowadzono całkiem zbędny, nowy przedmiot, teorię prawa, która jest wykładana na I-szym roku. Ponadto okres jednego roku (a właściwie 6—7 miesięcy) jest zbyt krótki, aby przyswoić sobie należycie zrozumienie większej grupy przedmiotów, np. na roku II-gim: prawa kościelnego, państwowego, narodów, ekonomii politycznej.

Te wszystkie braki były powodem, że nowy program spotkał się wśród młodzieży z instynktowną niejako niechęcią. Objawiło się wśród słuchaczy dążenie bardzo silne, aby być zaliczonymi do kategorii słuchaczy starego typu. Dało się to częściowo skutecznie wskutek zaliczenia słuchaczom nowym półroczu wojennych. Wskutek tego kilkuset słuchaczy nowych zostało zaliczonych do grupy słuchaczy starych.

Ze sprawą nowego programu łączy się kwestya przymusu seminaryjnego, który, jakkolwiek wyraźnie przez nową ordynację nie nakazany, został przecież wprowadzony w niektórych uniwersytetach. Jakkolwiek taki przymus posiada pewne strony dodatnie, to jednak nasza Rada Wydziałowa odroczyła decyzję co do jego wprowadzenia do roku przyszłego, chcąc poznać wprzód wyniki tego przymusu na innych uniwersytetach.

Między nowo-wprowadzonym systemem opłat szkolnych polskim a dawnym austriackim zachodzi znaczna różnica. Który z tych dwóch systemów okaże się lepszym, będzie można orzec dopiero na podstawie doświadczenia. Na ogół nie można odmówić systemowi nowemu pewnej racji, jakkolwiek co do niektórych punktów nasuwają się pewne wątpliwości. Pomijam tu różnicę co do wysokości tych opłat: nowe opłaty są o wiele wyższe od dawnych, jednakże wobec niskiego kursu waluty, ta znaczna podwyżka nie dała się odczuć młodzieży w sposób uciążliwszy. Pomijam również różnicę polegającą na tem, że dawniej opłacało się czesne półrocznie, obecnie zaś jednorazowo za cały rok. Istotna różnica zachodzi co do trzech punktów:

Wysokość czesnego, właściwej opłaty szkolnej, zależała za czasów austriackich od ilości godzin wykładowych, obecnie jest od tej ilości niezależna.

Za udział w seminariach i ćwiczeniach opłaca się obecnie osobną opłatę, za czasów austriackich seminaria i ćwiczenia były bezpłatne.

Za czasów austriackich znano uwolnienie od opłat szkolnych całkowite lub połowiczne, obecnie uwolnienia niema, jest tylko odroczenie na pewną ilość lat, najdłużej na lat 10.

Co do punktu pierwszego, możnaby się zgodzić na wprowadzoną reformę, a to z tego powodu, ponieważ obecnie czesne nie przypada na korzyść wykładających, a wobec przepisanej minimalnej ilości godzin na wydziale prawa, różnica co do godzin wykładowych inskrybowanych nie może być znaczna.

Zgodzić się należy zupełnie z postanowieniem, które nakazuje składać osobną opłatę za udział w seminariach i ćwiczeniach, z opłat tych bowiem odnośnie seminaria mogą mieć znaczny zasilek na swoje potrzeby.

Pewne wątpliwości nasuwa punkt trzeci. Jak powiedzieliśmy, całoroczna opłata szkolna w obecnej wysokości 750 Mk, nie jest dla słuchaczy uciążliwa, odraczenie zatem tej opłaty aż do 10 nawet lat, wydaje się nam niepotrzebne, słuchacze bowiem mogą ją bez większego wysiłku uiścić. Czy skarb państwa będzie miał z tego źródła poważniejszy dochód, jest rzeczą wątpliwą, w każdym razie powstanie dla urzędów państwowych nowy ciężar i koszt utrzymywania tych odroczonech

opłat w ustawicznej ewidencji i ich ściąganie od dłużników rozprószonych po całym państwie, a nawet za jego granicami. Ten punkt zatem mógłby posiadać znaczenie jedynie pedagogiczne.

Dochody z tych opłat szkolnych są przeznaczone na potrzeby domów i spółdzielni profesorskich i studenckich, a to wedle bliższego wyjaśnienia Senatu, w połowie na cele profesorów, w drugiej połowie na cele studentów. Nie wydaje mi się rzeczą bardzo logiczną i stosowną, aby w ten sposób zwracano słuchaczom połowę tego, co sami tytułem opłat szkolnych uiszcili. Ten przepis bowiem obraża zasadę, która powinna być sterującą w życiu, a do której zwłaszcza przyzwyczajać należy młodzież, że liczyć powinna na owoce własnej pracy, nie cudzej. Potrzeby słuchaczy, zresztą bardzo uzasadnione, powinny być zaspakajane z innego źródła, czesne zaś powinno być w całości albo prawie w całości (np. 90%) przeznaczone na korzyść tych, z których pracy powstało, t. j. na korzyść wykładowców.

Z tego samego powodu należy stanowczo zaprotestować przeciwko przepisowi, wedle którego część dochodów, jakie powstaną z opłat za udział w seminarjach prawniczych, ma być odstępiona na rzecz pracowni chemicznych. Jest to również naruszenie podstawowej zasady pracy i wprowadzenie zasady rewolucyjnej w życie uniwersyteckie. Niewątpliwie potrzeby pracowni chemicznych w obecnych czasach drożyzny, są bardzo znaczne, jednakże pracownie te otrzymują bardzo wysokie, milionowe nawet dotacje, wobec których dotacje seminarjów prawniczych są bardzo skromne, bo zaledwie kilkunasto- albo i kilkutyśiączne. Przepis tego rodzaju narusza równowagę wydziałów, która była i powinna pozostać nadal podstawą ustroju uniwersyteckiego, daje sposobność jednemu wydziałowi mieszania się w sprawy wydziału drugiego, tworzy kość niezgody między wydziałami, a nie przysporzy żadnej wydatniejszej pomocy pracownikom chemicznym. Odbierać tę część dochodów seminarjom prawniczym, jest rzeczą tem bardziej niesprawiedliwą, że seminarja prawnicze nie są jeszcze ani zorganizowane ani należycie zaopatrzone i że praca w tym kierunku jest dopiero w zaczątkach. Ta sprawa była przedmiotem kilkakrotnych narad, zarówno naszej Rady Wydziałowej, jak

i Senatu, a jakkolwiek stanowisko naszej Rady było stanowcze i niedwuznaczne, to jednak w Senacie zwyciężyła większość.

Rok ubiegły i z tego jeszcze powodu zasługuje na uwagę, że po raz pierwszy został wprowadzony budżet polski. Budżet ten, jakkolwiek wykazuje jeszcze pewne usterki, to jednak posiada wielką doniosłość, jako pierwsza prawna podstawa dalszego rozwoju naszego wydziału. Uprawnienia, przyznane wydziałowi przez budżet, należy ściśle wyzyskać, a z drugiej strony należy ściśle przestrzegać i unikać wszelkich zamachów, skierowanych do jego obalenia. Należy też z uznaniem podkreślić, że prawie wszystkie postulaty naszego wydziału, zestawione w projekcie budżetowym przez osobną komisję wydziałową, zostały uwzględnione. Co do uposażenia w katedry, budżet okazał się bardzo hojnym, wylicza on 32 katedr, z tego 25 zwyczajnych, 7 nadzwyczajnych. Ta liczba obejmuje i katedry, przewidziane dla przyszłego studyum politycznego, które dotychczas nie zostało wprowadzone w życie. Wskutek tego liczba katedr wakujących jest bardzo znaczna, wakuje 17 katedr, 12 zwyczajnych i 5 nadzwyczajnych. Będzie zadaniem przyszłej Rady katedry te jak najrychlej obsadzić. Z innych pozycji budżetu należy podnieść: dotację na cele naukowe w kwocie 200.000 Mk, na wydawnictwo naukowe 100.000 Mk, na nagrody za prace seminaryjne 15.000 Mk, na naprawy, konserwację lokalu razem 60.000 Mk, nadto osobne pozycye na książki, czasopisma, itp.

Główną uwagę w ciągu swego urzędowania poświęciłem sprawom młodzieży. Było mojem usilnem dążeniem, aby przynajmniej w części przywrócić wydziałowi prawnemu ten stopień rozwoju, jakim cieszył się on przed wojną, zwłaszcza w ostatnim roku przed wojną r. 1913/14. W szczególności dążyłem do podwyższenia cyfry słuchaczy. Do tego celu zmierzałem w rozmaity sposób:

Przedewszystkiem starałem się czynić młodzieży wszelkie ułatwienia, jakie były dopuszczalne w granicach obowiązujących przepisów. Uważałem, że takie ułatwienia należą się słusznie młodzieży, która niejednokrotnie przez 6, 7 i więcej lat walczyła w najrozmaitszych stronach Polski i Europy, która cierpiała w niewoli nieprzyjacielskiej i dzięki której wysiłkom Uniwersytet lwowski uratował swój byt.

Powtóre starałem się wszelkie podania i prośby młodzieży załatwiać natychmiast, a najdalej do dni kilku, nie dopuszczając do wytworzenia się w tym kierunku żadnych zaległości.

Było dalej moją zasadą, aby młodzież mogła każdej chwili przedstawić mi osobiście swoje życzenia, aby niejako powierzchnia zetknięcia się z młodzieżą była jak największa. Dlatego przyjmowałem młodzież codziennie przez dwie i więcej godzin, nawet w czasie feryj świątecznych i wakacyjnych, niekiedy nawet w niedziele i święta.

Wreszcie starałem się, aby sposób obejścia się z młodzieżą był jak najbardziej uprzejmy i grzeczny i w tym kierunku oddziaływałem na personal kancelaryjny. Wychodziłem bowiem z tego założenia, że w ten sposób oddziaływa się również korzystnie na młodzież i rozbudza się poczucie godności obywateli akademickich.

Ponieważ uważałem, że młodzieży tej u progu nowego, nieznanego jej dotychczas życia akademickiego, należy się jakiś objaw większego zajęcia się nią i cieplejszego powitania, przeto korzystając z aktu zbiorowej imatrykulacji, jaki się odbył w wielkiej auli nowego gmachu d. 25 lutego, przemówiłem do niej w te słowa:

„Kochana Młodzieży!

Zbraliśmy się dzisiaj w tej sali, aby dokonać zbiorowej imatrykulacji. Muszę Wam tedy wyjaśnić w kilku słowach, co to jest imatrykulacja i jakie jest jej znaczenie. Jest to wyraz łaciński; oznacza on, że dany słuchacz został wpisany w księgi uniwersyteckie. Ponieważ księgi te określano także nazwą: metryka, matrykuła, dlatego akt ten nazywa się imatrykulacją. Na dowód dokonanej imatrykulacji, otrzymuje każdy student potwierdzenie, zaopatrzone w podpis rektora i dziekana tudzież w pieczęć Uniwersytetu i fakultetu. Karta ta jest umieszczona na samym początku indeksu. Imatrykulacja tedy jest to akt formalny, przez który wpis na Uniwersytet we wszystkich swych wymogach i skutkach zostaje dopełniony. Czynność wpisu, ze względu na potrzebę dopełnienia licznych warunków, musi być rozłożona na dłuższy okres czasu. Imatrykulacja jest tym punktem czasowym, w którym

czynność wpisu dochodzi do swego punktu kulminacyjnego i niejako pęka, a zarazem kończy się.

Istotną częścią składową aktu imatrykulacyjnego jest ślubowanie, jakie kandydaci, którzy pragną stać się studentami wszechnicy, składają w ręce przedstawiciela władzy uniwersyteckiej. Ślubowaniem tem zobowiązują się oni, że będą sumiennie stosowali się do praw akademickich i przepisów wszechnicy, że będą okazywali zawsze władzom akademickim posłuszeństwo i uszanowanie, że także poza murami wszechnicy w życiu prywatnem przestrzegać będą godności akademickiej. Ślubowanie to stwierdziliście już Panowie swym własnoręcznym podpisem, obecnie ukrzepić je jeszcze macie przez podanie ręki.

Do chwili imatrykulacji mogliście Panowie i Panie uczęszczać na wykłady, mogliście spełniać pewne czynności na Uniwersytecie, ale byliście zawsze obcymi, byliście tylko gośćmi; od chwili imatrykulacji stajecie się rzeczywistymi obywatelami akademickimi, członkami społeczności uniwersyteckiej. Znaczenie tedy imatrykulacji jest bardzo doniosłe.

Imatrykulacja jest skuteczna prawidłowo na cały czas studyów. Jednakże może ona stracić swój walor i rychlej: jeżeli student przenosi się na inny Uniwersytet lub inny Wydział tego samego Uniwersytetu; jeżeli dalej w jego studyach nastąpi dłuższa przerwa lub jeżeli z powodu czynu niezgodnego z godnością akademicką zostanie z albumu uniwersyteckiego skreślony. Można być imatrykulowanym tylko na jednym fakultecie, nie można być równocześnie studentem dwóch wydziałów.

Imatrykulacja, można powiedzieć, tworzy w Waszem życiu, moment epokowy i przełomowy. Z godnością akademicką, którą nabywacie przez imatrykulację, łączą się pewne obowiązki, które w obecnej chwili powinniście sobie dokładnie uzmysłowić i uprzytomnić.

Przedewszystkiem musicie pamiętać o tem, że jesteście uczniami Uniwersytetu. Uniwersytety są najwyższymi uczelniami, na jakie dotychczas zdołał się zdobyć umysł ludzki. Są one wytworem pracy wielowiekowej. Niema wyższych uczelni ponad Uniwersytet. Są wprawdzie inne szkoły wyższe, jak n. p. techniczne, rolnicze, górnicze, sztuk pięknych, i t. p.,

ale nie wytrzymują one porównania z Uniwersytetami. Ich charakter jest więcej praktyczny, zawodowy, ich zakres zacieśniony, ponadto są to wytwory czasów nowszych, którym brak tej dostojności, jaką daje wielowiekowa tradycja.

Zadanie Uniwersytetów polega na pielęgnowaniu czystej nauki, względy praktyczne odgrywają tu tylko podrzędną rolę. Nauka jest jedyną i wyłączną panią na Uniwersytetach. Ona tworzy uzasadnienie ich bytu, i ona jedna zdolna jest poprowadzić je ku dalszemu rozkwitowi i dalszej chwale. Żmudna praca szkół średnich wykształciła Wasze umysły do tego stopnia rozwoju, że stanąć obecnie możecie wobec majestatu nauki.

Niewątpliwie pewna częśćka Wasza zaciągnie się w służbę tej możnej pani i jej poświęci swe przyszłe życie. Do tej przyszłej samodzielnej pracy naukowej przygotować ma Was Uniwersytet. Nauczy on Was pracować naukowo, nauczy, jak po przez wielkie trudności zbliżać się do prawdy, tego jedynego, zawsze jasnego, nigdy niezawodnego światła. W czystym ogniu nauki szlachetnieje człowiek. Wpatrzeni w ten szczytny ideał, uszlachetnicie i Wy, swe umysły, charaktery i serca. Wzniesieni ponad poziom przyziemnych zabiegów, iść będziecie przez życie pogodni i wyrozumiali, znajdziecie zadowolenie własne, społeczeństwu przyniesiecie postęp.

Doświadczenie wielu wieków podzieliło nauki uniwersyteckie na cztery wielkie działy: teologię, prawo, medycynę i filozofię. Wy wybraliście prawo, z nauk świeckich pierwszą i najznamięnitszą. W społeczności uniwersyteckiej tworzyć mamy ściślejszą rodzinę prawniczą. W ciągu czteroletnich studyów poznacie prawo w rozmaitych jego objawach, prawo różnych krajów i czasów. Poznacie doskonale prawo rzymskie, potężne niegdyś i znakomicie zorganizowane prawo kościelne i rodzime, tak drogie sercu każdego Polaka, prawo polskie. Poznacie prawo pierwotne, średniowieczne i nowożytne. Przekonacie się, z jakim mozolem z mgławicy pierwotnych stosunków rodziło się pierwsze pojęcie prawa, jak się ono doskonaliło i przez jakie musiało przedzierać się trudności, zanim stanęło na dzisiejszym stopniu rozwoju. Nauczycie się, jak trzeba godzić wymogi ścisłej, bezwzględnej sprawiedliwości z względami słuszności.

Przykładajcie się gorliwie do studyum prawnego. W przyszłości czeka Was bowiem zadanie wielkie i trudne. U wszystkich narodów i we wszystkich państwach prawnicy powołani są do roli przodującej, oni przedewszystkiem z natury swych studyów powołani są do rządów państwem. I Wy macie w przyszłości rządzić państwem, macie prawa stanowić, macie je stosować w życiu i stać na straży ich przestrzegania. Jeżeli żadne państwo nie może się obejść bez pomocy prawników, o ileż potrzebniejsza jest pomoc Wasza w naszej Ojczyźnie, która właśnie co z długiej niewoli obudziła się do nowego życia państwowego. Na wszystkich polach życia państwowego i narodowego oczekują z upragnieniem tej chwili, kiedy po ukończeniu studyów staniecie do pracy państwo-twórczej.

Drugi już idzie rok, jak się otwarły podwoje Wydziału prawnego i dla kobiet. Jak dotychczas jednak, zbyt mało pań widzimy w naszym gronie. Być może, powodem tego jest okoliczność, że przyszłość kobiet po ukończeniu studyum prawnego nie rysuje się jeszcze dosyć jasno, należy mieć jednak nadzieję, że w niedługim czasie nastąpi rozwiązanie tej kwestyi w sposób, który pozwoli zużytkować wrodzone zalety umysłowości kobiecej na korzyść dobra popołitego. Na najbliższem nam polu naukowem, osiągnęły już kobiety całkowite równoprawnienie: wszechnica poznańska powołała już obecnie kilka kobiet uczonych na katedry uniwersyteckie. Sądzę, że ten fakt zachęci Panie do gorliwej pracy i że nie pozwolicie na to, aby wszechnica lwowska miała pod tym względem pozostać w tyle poza poznańską.

Gdy w ten sposób poznaliście w ogólnym zarysie swe przyszłe zadania, poznaliście już tem samym i swe obowiązki. Są one całkiem proste: nie zapominać nigdy i wśród żadnej okoliczności, że jesteście członkami społeczności uniwersyteckiej. Pamiętajcie o tem: w dzień i w nocy, wśród pracy i rozrywki, w tych murach i poza niemi. Niech wszystkie Wasze postęпки będą przeniknięte tą myślą, niech ta myśl kieruje wszelkiem Waszem działaniem. I w tem znaczeniu zgodzę się ze zdaniem głośnego pisarza, Piotra z Blois: *Extra Universitatem non est vita. Uniwersytet jest Waszem życiem!*"

Przy następnych dodatkowych aktach imatrykulacyjnych

przemowę tę, wydrukowaną w 500 egzemplarzach otrzymywał każdy imatrykulujący się.

Sprawa zaliczeń t. zw. półroczy wojennych spotykała się i w szerszych kołach społeczeństwa i w gronie najściślejsem, członków Rady Wydziałowej, z rozmaitymi poglądami. Niektórzy członkowie Rady byli zaliczaniu tych półroczy zasadniczo przeciwni, twierdząc, iż takie zaliczanie powinno być nie tylko ograniczone, ale nawet całkowicie zniesione. Jakkolwiek niewątpliwie zaliczanie półroczy wojennych może wpłynąć na obniżenie poziomu naukowego, to jednak względy słuszności wymagają, aby udzielić tych ulg młodzieży, która wskutek wypadków wojennych straciła niekiedy po 16 półroczy i która udziałem swym w wielkich zmaganiach światowych przyczyniła się do utrzymania bytu państwa, a tem samem do utrzymania Uniwersytetów samych. Względy wyższe przemawiały zatem i przemawiają jeszcze obecnie niewątpliwie za utrzymaniem półroczy wojennych. Obniżenie poziomu naukowego znajduje do pewnego stopnia rekompensatę w tem, że młodzież ta przez bezpośrednie zetknięcie się z życiem nabyła większy zasób doświadczenia życiowego.

Za czasów austriackich policzenie półroczy wojennych doszło niejako do najwyższego stopnia natężenia, dopuszczone bowiem było pod pewnymi warunkami uwzględnienie nawet pięciu półroczy wojennych. Ta praktyka obowiązywała i za czasów polskich aż do dnia 5 maja 1920. Od tego czasu, na skutek reskryptu ministerjalnego (l. 3139/IV), opartego na mylnych informacjach, poczęto w praktyce dopuszczać policzenie tylko 2 półroczy i to jedynie za służbę wojskową polską, nie uwzględniając już więcej służby wojskowej austriackiej. Ta praktyka, jak ją zastałem, wydała mi się nieuzasadniona, dlatego postępowałem w ten sposób, iż zaliczając sam dwa półrocza wojenne, dozwalałem słuchaczom na wnoszenie podań do Ministerstwa o zaliczenie dalszych dwóch półroczy wojennych, czego Ministerstwo z reguły nie odmawiało. Natomiast bezwzględnie odrzucałem podania o policzenie 5-go półrocza. W końcu, poinformowany o stanie tej kwestyi na Uniwersytecie krakowskim, przeprowadziłem na posiedzeniu Rady Wydziałowej d. 18 maja uchwałę, zgodną z praktyką krakowską, iż dziekan ma prawo policzać sam 3 półrocza wo-

jenne, a w wyjątkowych wypadkach 4, z tem ograniczeniem, iż do jednego okresu mogą być policzone co najwyżej dwa półrocza.

W r. 1919/20 dzięki energicznej inicjatywie ówczesnego dziekana, prof. Makarewicza zostały kobiety dopuszczone po raz pierwszy na wydział prawny w charakterze słuchaczek zwyczajnych. Obecnie tedy studują kobiety na drugim i pierwszym roku praw. Jestem zwolennikiem studyów prawnych dla kobiet i dlatego starałem się je do tego studyum zachęcić. Jak dotychczas jednak studyum to nie wzbudza u kobiet zbyt wielkiego zainteresowania. W półroczu zimowem było 84, w letniem 75 kobiet, co stanowi 5·2% i 4·9% ogólnej cyfry słuchaczy. Jest to zatem procent bardzo nieznaczny, jeżeli jednak zwrócimy uwagę na to, że kobiety obecnie znajdują się jedynie na pierwszym i drugim roku, to procent ten polepszy się i możemy przyjąć, iż w stosunku do ogólnej cyfry słuchaczy na I. i II. roku, procent kobiet wyniesie około 10. W każdym razie w porównaniu do roku poprzedniego, który wykazywał cyfry kobiet 33 i 39, ogólna cyfra kobiet wzrosła prawie 2¹/₂ razy.

Być może, że niepewność przyszłego losu, przyszłość kobiet na polu prawa nie jest jeszcze ustalona, wstrzymuje je od tego studyum. To też dość znaczna liczba słuchaczek studjuje równocześnie i nauki handlowe. Kobiety odznaczają się pilnem uczęszczaniem na wykłady, jakkolwiek pod względem wytrwałości w tym kierunku, ustępują mężczyznom. Takie przynajmniej doświadczenie poczyniłem co do swoich własnych wykładów. Natomiast przewyższają one mężczyzn pod względem starannego przygotowywania do egzaminów. Do egzaminu prawno-historycznego przystąpiło 6, do egzaminu I-rocznego 4 słuchaczki, razem 10; wynik był następujący: odznaczenie ogólne 1, częściowe 2, dobrze 6, dostatecznie 1.

Co do młodzieży ukraińskiej i syonistycznej, stanowisko dziekana określone było oczywiście przepisami Ministerstwa i Senatu. Ci słuchacze narodowości ukraińskiej, którzy służyli w wojsku Petlury (t. zw. Petlurowcy), musieli być wobec przymierza, jakie wówczas istniało między państwem polskiem a Ukrainą, uważani za poddanych państwa zaprzyjaźnionego i musieli im być przyznane w konsekwencji te same upra-

wnienia, jakie służyły obywatelom polskim, a zatem prawo wpisu, policzenie ewentualnych półroczy wojennych za służbę w wojsku petlurowskiem, policzenie studyów prawnych, odbytych na uniwersytecie ukraińskim w Kamieńcu Podolskim. Ilość takich słuchaczy była bardzo nieznaczna (kilkunastu). Tym słuchaczom-rusinom, którzy nie służyli w wojsku polskim, wykazali się jednak świadectwem lojalności, wystawionem czy to przez władze polityczne czy też przez polskie organizacje narodowe, nie robiło się trudności przy wpisie. Ta grupa słuchaczy wynosiła około 50.

Ilość słuchaczy przedstawia dołączony wykaz. Wynosiła ona w półroczu zimowem 1588, w letniem cyfrę, jak zwykle niższą, 1516. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba słuchaczy wzrosła dość znacznie, w półroczu zimowem o $\frac{1}{3}$ część (1041 a 1588), w półroczu letniem była prawie dwa razy wyższa, niż w półroczu letniem roku poprzedniego (808 a 1516), co niewątpliwie należy także przypisać nastaniu stosunków więcej pokojowych.

Wykaz słuchaczy.

Półrocze	Wyznanie					Studenci	Wolni słuchacze	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
	rzym-kat.	gr.-kat.	mojższowe	ewang.	bezwyznaniowi					
Zimowe . .	1237	59	274	10	8	1572	16	1504	84	1588
Letnie . . .	1160	67	271	12	6	1510	8	1441	75	1516

Liczba godzin wykładowych wynosiła w półroczu zimowem 122, w letniem była, jak zwykle nieco niższa, wynosiła bowiem 93. Frekwencja słuchaczy, w porównaniu z latami poprzednimi, polepszyła się do pewnego stopnia, zwłaszcza na I. roku studyów. Na niektórych przedmiotach I. roku sale wykładowe były stale zapełnione, liczba słuchaczy dochodziła nawet do stu kilkudziesięciu. Co do moich własnych wykładów, zauważyłem, że na polepszenie frekwencji wpływa bardzo dodatnio wprowadzenie t. zw. diligensów. Byli to słuchacze, którzy swój obowiązek szkolny uczęszczania na wy-

kłady utwierdzili jeszcze osobnem, osobistem przyrzeczeniem pilnego uczęszczania na wykłady. Kontrolę tego uczęszczania prowadziłem przez odczytywanie od czasu do czasu katalogu diligensów. W zamian za to diligensi mieli pewne przywileje, jak np. dopisek diligenter albo diligentissime w indeksach i na świadectwach kolokwialnych.

W r. 1920/21 przystąpiło do egzaminów rządowych i na pierwszym roku praw, ogółem 722 kandydatów, a mianowicie do egzaminu prawno-historycznego 278, sądowego 226, politycznego 190 kandydatów, ponadto do I. egzaminu rocznego wedle nowego typu 28 kandydatów. W porównaniu z rokiem poprzednim cyfra egzaminów nieco spadła (722 a 738), a to z powodu pewnej zniżki egzaminów prawno-historycznych. W ubiegłym roku było tych egzaminów 339, w roku obecnym, zliczając nawet egzaminy prawno-historyczny i dla I. roku razem, ponieważ one do pewnego stopnia się pokrywają, otrzymujemy cyfrę 306 egzaminów. Natomiast cyfry egzaminów sądowego i politycznego wykazują pewien nieznaczny wzrost (egzamin sądowy 221 i 226, polityczny 178 i 190).

Wykaz egzaminów.

Egzamin	P o s t ę p						Przystąpiło do egzaminu				
	Odnaczenie		doby	Dostateczny		Niedostateczny	Razem	po raz			Razem
	ogólne	częściowe		jednogłośnie	większością głosów			I	II	III	
Prawno-historyczny	2	15	73	106	52	30	278	270	7	1	278
Sądowy	3	19	65	78	39	22	226	215	11	—	226
Polityczny	—	7	50	62	48	28	190	175	15	—	190
I roku praw	—	6	4	8	6*)	4	28	28	—	—	28
Łącznie	5	47	192	254	145	79	722	688	33	1	722

Pozostawiając egzamin dla I. roku na uboczu z powodu jego zbytnej jeszcze nowości, widzimy z dołączonego zesta-

*) Poprawka z jednego przedmiotu.

wienia, iż stopień przygotowania kandydatów i stopień wymagania komisji egzaminacyjnych przy wszystkich trzech egzaminach starego typu, stały ze sobą mniej więcej na równi. W każdym jednak razie pewne różnice są widoczne. Najostrzej stosunkowo wypadła klasyfikacja w dziale politycznym, potem w dziale historycznym, w dziale sądowym najłagodniej. Należy dalej zwrócić uwagę, że największa ilość odznaczeń częściowych przypadła przy egzaminach prawno-historycznych i na I. roku na historię prawa polskiego (13 i 6), przy egzaminach sądowych na prawo karne (12), przy egzaminach politycznych na ekonomię polityczną i skarbowość (4).

Ogólna cyfra rygorozów wynosiła w roku bieżącym 443, najwięcej było rygorozów sądowych (176), potem historycznych (138), najmniej politycznych (129). W porównaniu z rokiem poprzednim, który wykazywał 382 rygorozów, było rygorozów więcej o 61, a mianowicie historycznych więcej o 21 (w roku poprzednim 117), sądowych więcej o 40 (poprzednio 136). Cyfra rygorozów politycznych w obu latach była ta sama. Jakkolwiek rygoroza odbywają się przez cały rok, to jednak faktycznie zgłoszenia do rygorozów zaczynają napływać obficie dopiero mniej więcej od świąt wielkanocnych; a potem rosną one coraz szybciej w miarę zbliżania się do końca roku szkolnego. W pierwszych siedmiu miesiącach r. 1920/21 od września do lutego włącznie, było np. ogółem tylko 70 rygorozów, a w jednym tylko miesiącu czerwcu było 82, a w lipcu nawet 151 rygorozów. Ale nawet w obrębie jednego i tego samego miesiąca, zwykle druga jego połowa jest o wiele silniej zajęta rygorozami, aniżeli pierwsza. Np. w czerwcu w dniach 1—15 było tylko 20, od 16—30 było 62 rygorozów, podobnie w lipcu od 1—15 było 30, od 16—31 128 rygorozów. O ile chodzi o wynik klasyfikacji, występuje to samo zjawisko, co przy egzaminach, iż najostrejszy wynik dały rygoroza polityczne, najłagodniejszy rygoroza sądowe, historyczne zaś stoją pośrodku.

Absolutoryów w roku obecnym wydano 420.

Promocyj na stopień doktora praw odbyło się 110, z tego największa cyfra (38) przypada na miesiąc lipiec; na inne miesiące przypadała mniej więcej równa ilość około 10 promocyj. W porównaniu z rokiem poprzednim, w którym pro-

mocyj było 102, wykazuje rok obecny nieznaczną wyżkę & promocyj.

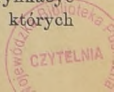
Wykaz promowanych.

Nazwisko, imię i miejsce urodzenia.

- | | |
|--|--|
| 1 Abend Jonasz, Kozowa | 32 Goldblatt Juda, Tarnów |
| 2 Adam Adam Tadeusz, Kraków | 33 Graf Ignacy, Lwów |
| 3 Adam Ludwik Stanisław, Lwów | 34 Gunia Antoni, Starasól |
| 4 Alexandrowicz Artur, Huczna | 35 Haber Norbert Józef Witold,
Stryj |
| 5 Arnold Henryk, Stanisławów | 36 Hendrychowski Stanisław Ste-
fan, Stanisławów |
| 6 Arnold Szymon, Stanisławów | 37 Hołowczak Antoni, Nadyby |
| 7 Band Bazyli, Tyśmienica | 38 Hornik Adolf, Stanisławów |
| 8 Bergman Mechel, Gwoździec | 39 Horoszowski vel Ryszowski Moj-
żesz Leib, Sambor |
| 9 Berlas Herman, Tarnopol | 40 Klar Adolf, Medwedowce |
| 10 Bialicki Stanisław Franciszek,
Lwów | 41 Klimów Romuald, Lwów |
| 11 Blatt Aleksander, Przemyśl | 42 Kraminer Jakób, Buczacz |
| 12 Błażkiewicz Jan, Wola Jaku-
bowa | 43 Kroll vel Zilz Colmon Wilhelm,
Kołomyja |
| 13 Bodnar Józef, Nadwórna | 44 Krzczunowicz Kornel, Boł-
szowce |
| 14 Bukowski Stanisław Tytus,
Lwów | 45 Kurkowski Stanisław, Żabno |
| 15 Chmielnikowski Tomasz, Chmiel-
nik | 46 Kwiatkowski Ferdynand, Lwów |
| 16 Czarkowski-Golejewski Kajetan
Tadeusz, Zagrobela | 47 Landesberg Ludwik, Kołomyja |
| 17 Cwiok Tadeusz Józef Wacław,
Glińsko Polskie | 48 Lippe Chaim Józef, Słoboda |
| 18 Deresz vel Nykołyszyn Ale-
ksander, Dobrzany | 49 Lipsz Gustaw, Szepetówka |
| 19 Durkacz Piotr, Bar ad Milczyce | 50 Lubaczewski Jan Zbigniew,
Krupa w Bośni |
| 20 Dynes Jakób, Tarnopol | 51 Luftschtütz Natan, Rohatyn |
| 21 Erlich Szymon, Przemyślany | 52 Maliszewski Tadeusz Józef, Tar-
nopol |
| 22 Finkelstein Nissan, Trościaniec | 53 Mantel Adam, Przemyśl |
| 23 Finsterbusch Seweryn Henryk,
Lwów | 54 Margulies Wigdor Natan, Na-
stasów |
| 24 Fischer Henryk, Lwów | 55 Mitscha Adam Roman, Przemyśl |
| 25 Freier Dawid Majer, Tartaków | 56 Mondschein Jakób, Stanisławów |
| 26 Frisch Adolf, Limanowa | 57 Mudrecki Dymitr, Lubaczów |
| 27 Fryling Jan, Lwów | 58 Muskatlenblüth Fischel, Złoczów |
| 28 Fuchs Szymon, Lwów | 59 Nagler Leon, Tarnopol |
| 29 Gehler Natan, Strusów | 60 Ochs Izrael, Złoczów |
| 30 Gewürz Rudolf, Spasów | 61 Ostrowski Jerzy Franciszek,
Myszkowce |
| 31 Godlewicz Tadeusz Stanisław,
Lwów | |

- | | |
|--|--|
| 62 Ostrowski Zygmunt Witold Maryan, Lwów | 86 Siemiński hr. Wilhelm, Pawłowskiów |
| 63 Pasternak Józef, Bohorodczany | 87 Singer Henryk, Lutowiska |
| 64 Pawłowski Jan Władysław, Drahbinianka | 88 Sobel Dawid, Tomaszów |
| 65 Pawłowski Kazimierz, Lwów | 89 Stawarski Adam Franciszek, Stryj |
| 66 Peschel Karol Jakób, Kamionka Strumiłowa | 90 Stich Efroim Jakób, Wielkie Oczy |
| 67 Peter Maryan, Podwołoczyska | 91 Stich Izak Ber, Wielkie Oczy |
| 68 Podboraczyński Stefan, Kobylówłoki | 92 Szer Leon, Stanisławów |
| 69 Polanowski Leon Mikołaj, Husiatyn | 93 Schor Bernard, Buczacz |
| 70 Porębski Tadeusz, Przemyśl | 94 Tadanier Emilian, Lwów |
| 71 Reis Chaim Wolf, Złoczów | 95 Tenenbaum Abraham Peisach, Tarnopol |
| 72 Riemer Leon, Lwów | 96 Tilleman Aron, Stryj |
| 73 Rosenberg Aleksander, Bronica | 97 Tilleman Sebastyan, Stryj |
| 74 Rosler Izak Wolf, Przemyślany | 98 Trauber Izak, Sambor |
| 75 Rucker Zygmunt Kazimierz, Lwów | 99 Weinreb Marcelli, Lwów |
| 76 Rudkowski Stanisław, Lwów | 100 Weiss Aron, Złoczów |
| 77 Ruker Adolf Izidor, Lwów | 101 Weissberg Edmund, Pomorzany |
| 78 Sałahub Elias, Budynin | 102 Weissglas Jakób Salman, Szerzeniowce |
| 79 Schmidt Franciszek Stanisław, Lwów | 103 Weldon Otton, Kraków |
| 80 Schneebalg Jakób Mordko, Kołomyja | 104 Werberg Leon, Lwów |
| 81 Schönberg Izak Eisig, Buczacz | 105 Wilk Jan Kazimierz, Sądowa Wisznia |
| 82 Schönfeld Szymon, Lwów | 106 Wojdyłło Adam, Kidałowice |
| 83 Schreier Jakób, Stanisławów | 107 Zabagło Stanisław, Zakrzew |
| 84 Semenczuk vel Semeniuk Grzegorz, Przemyśl | 108 Zabkowski Stanisław, Lacka Wola |
| 85 Sękowski Jan Władysław Michał Karol Stefan, Rzochów | 109 Zipper Karol, Lwów |
| | 110 Żukowski Andrzej, Staromiejszczyzna |

Jak z powyższego spisu widoczne, prawie wszyscy ci promowani pochodzą ze wschodniej Małopolski. Z samego Lwowa pochodzi 23 kandydatów, z innych miast wschodniej Małopolski pochodzi również większa liczba, np. ze Stanisławowa 7, z Przemyśla i Tarnopola po 5. Kilku kandydatów (4), którzy po złożeniu trzeciego rygorozum, mieli prawo przystąpić do aktu promocyjnego, dotychczas do tego aktu nie przystąpiło. W powyższym wykazie nie są objęte nostryfikacje dyplomów doktorskich uniwersytetu wiedeńskiego, których w tym roku było 3:



Hopfinger Maksymilian, Wolanka

Loria Roman, Lwów

Reiner Abraham, Chmielowa.

Pierwsze posiedzenie Rady Wydziałowej odbyło się w miesiąc po objęciu urzędowania, 20 października 1921 r. Otworzyłem je następującym przemówieniem:

„Pozwolą, Panowie Koledzy, że zanim przystąpię do porządku dziennego, powiem kilka słów od siebie. W ubiegłym roku szkolnym byłem we Lwowie nieobecny. Mimo to Wielce Szanowni Panowie Koledzy nie zapomnieli o mnie i raczyli powierzyć mi zaszczytną godność dziekańską na rok obecny 1920/21. Serdecznie jestem Im wdzięczny za ten wielki dowód zaufania. Urząd dziekański niesie w jednej ręce zaszczyty, a w drugiej pracę i trud. Zaszczytów nie łaknę, lecz pragnę pracy, która w ogóle jest największym dobrodziejstwem żywota ludzkiego. Z woli ustaw uniwersyteckich, które ustanawiają coroczną zmianę władz akademickich, stoję jednak u progu moich czynności nieprzygotowany, nie wnoszę ze sobą w swój nowy urząd żadnego doświadczenia ani praktyki. Lecz podobnie, jak w wiekach średnich miasto młodsze szukało w razie potrzeby pouczenia u miasta starszego, macierzystego, tak, pozwólcie starsi Panowie Koledzy, którzyście już wszyscy, niekiedy nawet po kilkakroć, pełnili urząd dziekański, że ku Wam będę kierował swe wątpliwości i zapytania. Mam nadzieję, że nie odmówicie mi Swej rady i pomocy. Uczony Waszem wszechstronnem doświadczeniem, wsparty Waszą radą zdrową, ufam, że nie zbłądzę.

Dzień 15 września 1920 r., dzień, w którym rozpoczął się mój dziekanat, jest równocześnie dniem, w którym zaczęła obowiązywać nowa ustawa akademicka. Nie jest to ustawa doskonała, wiele w niej jest luk i wad, rzeczowych i kodyfikacyjnych, ale przecież jest to pierwsza ustawa uniwersytecka, stworzona naszymi własnymi siłami. Nikt nam nie będzie przeszkadzał uzupełniać jej luki, poprawiać błędy, dostosowywać ją coraz to lepiej do naszych rzeczywistych potrzeb i zapatrywań. Są jednak w tej nowej ustawie niektóre zasadnicze myśli nowe i trafne, pewien powiew demokratyczny a równocześnie staranie o niezrywanie związku z przeszłością; przyznanie w zasadzie uniwersytetom autonomii bardzo daleko

idącej. W ogóle wnosi ta ustawa w wielu kierunkach powiew świeży, a trzeba już obecnie przyznać dobroczynny w dotychczasowe zbyt sformalizowane życie uniwersyteckie. Żywić też można uzasadnioną nadzieję, że ustawa ta stanie się źródłem i podstawą nowego rozkwitu życia uniwersyteckiego w Polsce. Pod tym znakiem i w tej nadziei, rozpoczynamy nowy rok akademicki“.

Ogółem odbyło się posiedzeń, łącznie z posiedzeniami wyborczymi (dziekana i elektorów) 18, ostatnie jeszcze 1 sierpnia. Przeciętnie zatem przypadało jedno posiedzenie na 3 tygodni; posiedzenia tedy Rady, odbywające się stale w środy, nie były częste, z rozmysłu, aby członków Rady nie zatrudniać zbyt sprawami administracyjnymi. Na posiedzeniu z 13 lipca dokonano wyborów: delegata Rady do Senatu Akademickiego na okres trzechletni 1921/22 do 1923/24, wybrany został prof. dr. Zbigniew Pazdro, i dziekana na rok 1921/22, wybrany został prof. dr. Aleksander Doliński. Nowego Dziekana powitał dziekan następującą przemową:

„Spectabilis Domine Decane! Witam Cię, Szanowny Panie Kolego, tem mianem starodawnem, które starano się i u nas wprowadzić w pierwszej połowie w. XIX., a które prawdopodobnie odżyje w niedługim czasie i w naszych stosunkach uniwersyteckich. Pisarze polscy w. XVIII. tłómaczą ten wyraz łaciński określeniem: mościwy, lecz ze względu na swą treść znaczy on raczej tyle, co widoczny, wspaniały. Być może, że w ubiegłych wiekach większy blask zewnętrzny był udziałem godności dziekańskiej, w naszych czasach dziekan w ogóle, a dziekan wydziału prawnego w szczególności, wspaniałym być może jedynie przez swą wiedzę i pracę. Praca jest najwierniejszym towarzyszem prawa. To też dziekan prawa w pracy nie powinien się dać prześcignąć nikomu.

Cieszymy się tedy bardzo, że wybór nasz padł na męża, który najzupełniej odpowiada tym wymogom. Znana jest powszechnie wybitna wiedza fachowa prof. Dolińskiego, znana jest również dobrze jego niezmordowana działalność nauczycielska na naszej wszechnicy, a poprzednio także w innych szkołach najwyższych naszego miasta. Jesteśmy też świadkami równie niezmordowanej jego działalności, skierowanej ku zorganizowaniu i ożywieniu pracy współdzielczej, w której

prof. Doliński upatruje słusznie jeden z najlepszych środków gospodarczego rozkwitu państwa. Z odrodzeniem państwa polskiego prof. Doliński oddał się z zapałem pracy kodyfikatorskiej, głównie w zakresie prawa handlowego i wekslowego; usiłowania te zostały właśnie w ostatnich dniach uwieńczone pomyślnym rezultatem przez sformułowanie projektu prawa wekslowego.

Szanowny Panie Kolego! Sprawowałeś już urząd dziekański 9 lat temu wstecz, ze spokojem powierzamy rządy naszego Wydziału w Twoje pracowite i doświadczone dłonie.

Oprócz tego na zebraniu docentów 24 czerwca wybrano delegatami do Rady Wydziałowej na rok 1921/22 delegatów dotychczasowych, t. j. prof. dra Allerhanda i prof. dra Nowotnego.

Co do Członków Grona nauczycielskiego nastąpiły następujące zmiany:

Profesor honorowy dr. Tadeusz Pilat otrzymał zlecenie wykładania zastępczo statystyki w wymiarze 4 godziny tygodniowo (pismo Min. z 4 maja 1921 l. 2538/IV.).

Profesor zwyczajny dr. Oswald Balzer uzyskał najwyższą odznakę w państwie polskim, order Orła Białego za wybitne zasługi na polu działalności naukowej i profesorskiej oraz obrony praw narodowych (dekret Naczelnika państwa z 11 lipca 1921).

Profesor zwyczajny dr. Władysław Abraham otrzymał odznakę Odrodzenia Polski klasy IV. za zasługi naukowe i społeczne (dekret Naczelnika państwa z 13 lipca 1921). Nadto Rada Wydziałowa, opierając się na §. 13 rozporządzenia Min. z 16 października 1920 l. 8456 — VI/20 zwolniła prof. Abrahama od wykładów w trzecim trymestrze 1920/21 (pismo Min. z 7 kwietnia 1921 l. 2420 — IV/20).

Podobnie profesor zwyczajny dr. Stanisław Starzyński uzyskał na tej samej podstawie zwolnienie od wykładów w trzecim trymestrze 1920/21, jednakże ze zwolnienia tego nie skorzystał (pismo Min. z 7 kwietnia 1921 l. 2420 — IV/20 i z 28 maja 1921 l. 4036 — IV/20).

Profesor zwyczajny dr. Piotr Stebelski otrzymał prawo wykładania prawa i procesu karnego w języku polskim (pismo Min. z 8 stycznia 1921 l. 10207 — IV/20), ponadto Ministerstwo

wyjaśniło zakres jego czynności jako egzaminatora przy egzaminach sądowych w ten sposób, iż służy mu prawo egzaminowania z prawa i procesu karnego w języku polskim (pismo Min. z 29 marca 1921 l. 446 — IV/20).

Profesor zwyczajny dr. Juliusz Makarewicz otrzymał urlop na 3 trimestry, trzeci r. 1920/21 i dwa pierwsze r. 1921/22 (pismo Min. z 12 marca 1921 l. 1243 — IV/20).

Profesor zwyczajny Politechniki we Lwowie dr. Zbigniew Pazdro mianowany został profesorem zwyczajnym nauki administracyi i polskiego prawa administracyjnego z mocą od 1 października 1920 (dekret Naczelnika państwa z 22 października 1920, pismo Min. z 10 listopada 1920 l. 8155 — IV/20).

Docent dr. Ignacy Weinfeld otrzymał urlop na półrocze zimowe r. 1920/21 (pismo Min. z 4 listopada 1920 r. l. 8188 — IV/20).

Docent dr. Emil Stanisław Rappaport otrzymał urlop na półrocze letnie r. 1920/21 (pismo Min. z 25 kwietnia 1921 l. 2547 — IV/20).

Dr. Ludwik Ehrlich został zatwierdzony jako docent prawa politycznego (pismo Min. z 5 listopada 1920 l. 6606 — IV/20) i uzyskał na trzeci trymestr r. 1920/21 urlop (pismo Min. z 25 maja 1921 l. 4063 — IV/20).

Stanisław Postępski, dyrektor kancelaryi Uniwersytetu otrzymał zlecenie wykładania w charakterze suplenta rachunkowości państwowej w wymiarze 4 godziny tygodniowo od r. 1921/22 (pismo Min. z 2 kwietnia 1921 l. 2378 — IV/20).

W toku jest habilitacja dra Władysława Maliniaka na docenta z prawa politycznego.

Rok ubiegły był, można powiedzieć, jubileuszowym dla profesora Tilla. Dnia 4 stycznia 1921 obchodził on 75-letnią rocznicę urodzin. Delegacja Rady Wydziałowej, złożona z Dziekana i prof. Longchamps, do której przyłączył się również prof. Allerhand, udała się do mieszkania Jubilata i tam, w obecności delegatów Towarzystwa prawniczego, adwokatury i reprezentantów sądownictwa, wyraziła Czcigodnemu Jubilatowi swój hołd. Dziekan przemówił do Jubilata w te słowa:

„Rada naszego Wydziału, dowiedziawszy się, że Czcigodny Pan Profesor święci dzisiaj 75-letnią rocznicę Swych urodzin,

uchwaliła wysłać do Ciebie delegację, złożoną z dziekana i p. prof. Longchamps. I poleciła nam, aby Ci oświadczyć, Czcigodny Panie, wyrazy serdecznego, koleżeńkiego przywiązania, głębokiej czci i hołdu z powodu Twych niepospolitych zasług naukowych, oraz życzenia najowocniejszej dalszej pracy w jak najdłuższe lata. Cieszymy się bardzo, że mimo przekroczenia granic wieku, zakreślonych ustawą, zawsze należysz do naszego Grona; cieszymy się tem więcej, że zapewne już wkrótce węzły, jakie nas z Tobą łączą, zacieśnią się jeszcze bardziej, przez udzielenie Ci godności profesora honorowego. Wniosek taki, przyjęty z żywym aplauzem, zarówno przez Radę Wydziałową, jak i Senat Akademicki, został już przedstawiony wyższej władzy.

Czcigodny Panie Profesorze! Gdy patrzę na Ciebie, pełen jestem podziwu i radości. Podziwiam Twe zdolności niezwykle, a więcej jeszcze Twą pracę niezmordowaną, nieustającą, w naszym społeczeństwie zjawisko tak rzadkie. Bogatym jest plon Twego trudu i w głębokiej czci chylimy przed Twoją zasługą nasze czoła. Lecz i nasze serca biegną ku Tobie, zniewolone Twą duszą piękną i szlachetną. W dniu dzisiejszym, Czcigodny Panie, kiedy trzy czwarte stulecia masz już za sobą, a w tem co najmniej pół wieku pracy, my przedstawiciele Wydziału prawa Uniwersytetu lwowskiego, przynosimy Ci dwa dary: naszą cześć i miłość“.

D. 4 kwietnia 1921 odnowił prof. Tillowi uniwersytet jagielloński, w pięćdziesięcioletnią rocznicę uzyskania doktoratu, w sposób uroczysty stopień doktora praw. W tej uroczystości Wydział nasz brał żywy i serdeczny udział, gdyż, chociaż stopień doktora uzyskał prof. Till w Krakowie, to przecież cała jego działalność naukowa i nauczycielska była związana z uniwersytetem lwowskim.

I trzeciej jeszcze radosnej chwili doznał prof. Till i jego koledzy w tym roku. Wniosek Rady Wydziałowej o zamianowanie prof. Tilla profesorem honorowym uzyskał potrzebne zatwierdzenie 17 marca 1921 (pismo Min. z 13 kwietnia 1921 l. 2551 — IV). Kiedy prof. Till pojawił się po raz pierwszy na posiedzeniu Rady 18 maja 1921, powitał go dziekan temi słowy:

„Po czteroletniej przerwie witamy znowu w naszym gronie z najżywszą radością prof. Tilla. Nie będę Cię zapewniał, Czi-

godny Panie Profesorze, o naszych uczuciach względem Ciebie. Żywimy wszyscy dla Ciebie, głęboki szacunek i szczerze przywiązanie z powodu Twych wielkich zasług naukowych i wielkich zalet charakteru. Cieszymy się bardzo, że będziemy mogli i nadal korzystać z Twojej głębokiej wiedzy, rozległego doświadczenia i współpracy.

W związku z temi słowami powitania, chciałbym zwrócić uwagę na jedną okoliczność. W gronie naszym zasiadają przedstawiciele trzech pokoleń. Jest to zjawisko ze wszech miar godne zaznaczenia. Po pierwsze jest to zjawisko bardzo rzadkie. Powtóre jest to zjawisko dla naszego ciała zbiorowego bardzo korzystne. W ten bowiem sposób w gronie naszym zapał członków młodszych kombinuje się z głęboką rozważą i doświadczeniem życiowym członków starszych. To też nasza Rada Wydziałowa ma najwięcej może warunków po temu, aby zbliżyć się do ideału Rady najlepszej. Po trzecie wreszcie grono nasze, które wzięte jako całość reprezentuje w sobie pracę i doświadczenie przeszło półwiekowe, posiada przez to wielką w sobie dostojność i urok. Żaden wydział prawny żadnego innego uniwersytetu polskiego, ani też żaden inny wydział naszego uniwersytetu nie może nam w tym względzie dorównać. To przodujące stanowisko w świecie uniwersyteckim, zawdzięczamy właśnie naszym Seniorom, którym należy się za to powinna cześć“.

Aby utrwalić większą łączność z przeszłością i nawiązać ją z przyszłością, zapoczątkowałem akcyę, mającą na celu zebranie portretów byłych dziekanów względnie profesorów wydziału prawnego. Usiłowania te wydały rezultat wcale pomyslny. Nie chodziło mi przytem o portrety wybitne pod względem artystycznym, ponieważ w obecnych czasach drożyzny uzyskać taki portret, byłoby rzeczą dosyć trudną, lecz podkreślałem głównie znaczenie takiego portretu jako pamiątki historycznej. Udało mi się też uzyskać w ten sposób 11 portretów byłych i obecnych profesorów naszego wydziału, niektóre z nich także pod względem artystycznym cenne, w szczególności:

Śp. prof. Aleksandra Janowicza (zm. 1919) piękny i okazały portret pędzla artysty-malarza M. Sozańskiego z r. 1917, ofiarowany przez siostrzenicę zmarłego profesora, p. Wandę Kułakowską z Rudolowic.

Śp. prof. Maurycego Kabata, ofiarowany przez córkę p. Maryę bar. Czechowiczową.

Śp. prof. Ferdynanda Źródłowskiego (zm. 1894), rysowany przez p. Maryę Gurgulową z Bochni w r. 1920, ofiarowany przez syna zmarłego, rotmistrza Franciszka Źródłowskiego z Warszawy.

Śp. prof. Henryka Brunnera, niegdyś profesora naszego uniwersytetu, odbitka fotograficzna, ofiarowana przez jego syna dr. Arnolda Brunnera, zamieszkałego w Höchst a/M. Unterliederbach.

Śp. prof. Józefa Winiwartera, profesora naszego uniwersytetu w początkach w. XIX, odbitka fotograficzna z r. 1838, uzyskana za pośrednictwem firmy księgarskiej E. Manza w Wiedniu.

Prof. Michała Bobrzyńskiego, druk, uzyskany za pośrednictwem dra Stanisława Tynelskiego, wizytatora szkolnego we Lwowie.

Prof. Oswalda Balzera, odbitka fotograficzna, z wydawnictwa paryskiego „Nos Contemporains“, ofiarowana przez samego profesora.

Prof. Władysława Abrahama, odbitka fotograficzna, z portretu artysty-malarza Kidonia z r. 1921, ofiarowana przez samego profesora.

Prof. Stanisława Starzyńskiego, odbitka fotograficzna, ofiarowana przez samego profesora.

Prof. Ignacego Koschembahr-Łyskowskiego, odbitka fotograficzna, z płaskorzeźby, ofiarowana przez samego profesora.

Prof. Przemysława Dąbkowskiego, odbitka fotograficzna, ofiarowana przez samego profesora.

Uzyskanie kilku innych portretów, np. śp. prof. Ochenkowskiego, śp. prof. Roszkowskiego jest w toku.

O ile lokal, przeznaczony na biura wydziałowe, odpowiada mniej więcej potrzebom, o tyle sal wykładowych mamy stanowczo za mało. W nowym gmachu wydział nasz posiada na swój wyłączny użytek tylko 3 sale, dwie większe, VIII i XIII na drugim piętrze i jedną mniejszą VI na pierwszym piętrze. Ta ilość jest niewystarczająca i wiele wykładów musiało wskutek tego odbywać się po części w sali egzaminacyjnej, po części w dwóch salach teologicznych V i X. Uzyskanie

dwóch, a co najmniej jednej sali wykładowej tak, iżby każdy rok studyów miał osobną salę, jest zatem rzeczą nieodzowną. Oprócz tego jednak wydział nasz potrzebuje koniecznie szeregu sal i pokojów na pomieszczenie 4 nowych komisji egzaminacyjnych, które w myśl nowego programu studyów będą musiały równocześnie funkcjonować. Naglącą jest również potrzeba odpowiedniego pomieszczenia dla seminaryów prawniczych. O ile seminaryum prawnicze oddziału sądowego zyskało mniej więcej odpowiedni lokal w gmachu starym, a oddział polityczny znalazł również chociaż tymczasowe pomieszczenie dzięki zabiegom prof. Pazdry i gościnnym względom b. Wydziału krajowego, to oddział historyczno-prawny nie posiada dotychczas żadnego lokalu. Pisma prezesa komisji egzaminacyjnej prof. Balzera i dziekana, skierowane w tej sprawie do Senatu Akademickiego, nie zostały jeszcze załatwione.

Starałem się również o podniesienie zewnętrznego wyglądu i utrzymanie porządku w biurach naszego wydziału, o ile to było możliwe, gdyż poprzednio nie było żadnych na ten cel osobnych funduszy, a kredyty przyznane przez budżet, nie zostały jeszcze zrealizowane. Pokój dziekański został przyozdobiony głównie portretami profesorów, w sali obrad Rady umieszczono 12 okazalszych krzeseł, w protokole podawczym nowy stół dla subpedela, w pokoju rygorozalnym stół wygodny wielkich rozmiarów i 10 krzesełek, w dwóch poczekalniach dla słuchaczy duży okrągły stół, krzesła, ławki i wieszadło. Wszędzie zostało też zaprowadzone na nowo światło i lampy elektryczne.

Jak w latach poprzednich, tak i w obecnym roku członkowie naszego grona rozwinęli ożywioną działalność naukową, mimo bardzo uciążliwych warunków zewnętrznych. Dowodem tej działalności jest podane na końcu tego sprawozdania zestawienie prac, napisanych przez poszczególnych członków grona. Na tem miejscu zapisać należy fakt, iż Senat Akademicki z kwoty 10.000 Mk, przeznaczonej przez Ministerstwo na nagrody dla profesorów naszego wydziału za prace naukowe, przyznał nagrody po 5000 Mk prof. Abrahamowi i prof. Starczyńskiemu.

Należy też zaznaczyć nader ścisły związek, jaki zachodził między członkami naszego Wydziału a Towarzystwem

Naukowym lwowskim. Niemal wszyscy członkowie Wydziału są też członkami rzeczywistymi lub przybranymi tego Towarzystwa, zarząd główny Towarzystwa spoczywa w rękach trzech profesorów właśnie naszego Wydziału (prof. Balzer prezes, prof. Abraham wiceprezes, prof. Dąbkowski sekretarz generalny). Członkowie naszego Wydziału brali czynny udział w posiedzeniach naukowych Towarzystwa, mianowicie II Wydziału historyczno-filozoficznego, wygłaszając szereg odczytów. I tak na posiedzeniu inauguracyjnym tegoż Wydziału 30 października 1920, prof. Abraham wygłosił odczyt p. t. Kwestya autentyczności bulli gnieźnieńskiej z r. 1136. Na posiedzeniu z 14 lutego i 7 czerwca 1921 prof. Balzer odczytał rzecz o stosunku Litwy do Polski w jagiellońskim średniowieczu; na posiedzeniach z 14 marca i 5 kwietnia 1921 prof. Starzyński o konstytucyi państwa polskiego z 17 marca 1921, na posiedzeniu z 12 lipca 1921 prof. Makarewicz mówił o instygatorach w dawnym procesie polskim. Na pierwszym uroczystym, publicznym posiedzeniu Towarzystwa, jakie odbyło się 21 maja, prezes Towarzystwa prof. Balzer wygłosił przemówienie wstępne, a sekretarz generalny prof. Dąbkowski odczytał sprawozdanie z działalności Towarzystwa.

Równie ściśle były węzły, jakie łączyły nasz Wydział z Towarzystwem prawniczym lwowskim. Kierownictwo tego Towarzystwa spoczywało, jak dotychczas, w ręku prof. Tilla, sekretaryat prowadził w dalszym ciągu prof. Longchamps, prof. Nowotny był zastępcą bibliotekarza. Do wydziału Towarzystwa należeli nadto: prof. Makarewicz i prof. Stebelski. Członkowie naszego grona wygłosili na posiedzeniach Towarzystwa szereg odczytów. Wszystkie te odczyty zostają w związku z doniosłą kwestyą kodyfikacyi nowego prawa w Polsce. I tak 20 października 1920 na zebraniu wspólnem Towarzystwa prawniczego i Towarzystwa politechnicznego prof. Allerhand referował o zasadach projektu ustawy wodnej i o przebiegu ankiety, odbytej w tej sprawie w Warszawie. Na czterech z rzędu posiedzeniach d. 27 stycznia, 3, 10 i 17 lutego 1921 przedstawił prof. Till w sposób wyczerpujący szereg zagadnień z zakresu prawa o wynagrodzeniu szkody, a w szczegółowej dyskusyi, jaka się na ten temat rozwinęła, brali żywy udział prof. Longchamps, Doliński i Makarewicz. Na posiedzeniach 10 i 17 marca prof.

Stefko przedstawił referat o ustroju sądownictwa w Polsce. Na uroczystym posiedzeniu Towarzystwa, odbytem wspólnie ze Związkiem adwokatów polskich i Małopolskim związkiem sędziów d. 23 kwietnia 1921 prof. Starzyński wygłosił odczyt o obecnej konstytucyi państwa polskiego z 17 marca 1921. Organ Towarzystwa prawniczego „Przegląd prawa i administracyi“, jak poprzednio, podobnie i w tym roku, zasilany był prawie wyłącznie pracami profesorów naszego Wydziału.

W pracach Komisji Kodyfikacyjnej członkowie naszego grona, którzy są zarazem członkami tej Komisji, brali udział bardzo wybitny i czynny i przedstawili kilka projektów ustawodawczych. I tak w obrębie naszego czasokresu prof. Stefko i prof. Nowotny opracowali projekt ustroju sądownictwa w Polsce, prof. Till o osobach prawnych i o wynagrodzeniu szkody z czynów bezprawnych, prof. Makarewicz zasady kodeksu karnego, prof. Allerhand projekt ustawy o uznaniu za zmarłego i pewne działy procedury cywilnej, w końcu prof. Doliński całkowity projekt ustawy wekslowej.

Doc. dr. Rappaport odczytał na posiedzeniu Generalnego Towarzystwa więziennego w Paryżu d. 22 grudnia 1920 referat o projektach wstępnych polskich ustaw o sądach dla nieletnich, który to referat pojawi się drukiem w „Revue pénitentiaire et de droit pénal“.

Należy jeszcze dodać, że na czele Związku profesorów szkół najwyższych we Lwowie, który postawił sobie za zadanie obronę interesów zawodowych profesorów, stał i był głównym inicjatorem jego prac prof. Makarewicz a za towarzyszy pracy miał z naszego wydziału prof. Dolińskiego i prof. Stefkę. Związek dążył do polepszenia bytu profesorów, w szczególności opracował projekt nowego unormowania płac profesorskich, który został już wniesiony do Sejmu i który ma wszelkie widoki powodzenia. Prof. Doliński znowu, jak w latach poprzednich, był jednym z głównych kierowników konsumu uniwersyteckiego, który wśród ciężkich warunków starał się przyjąć z pomocą gronu profesorskiemu.

Wreszcie należy zaznaczyć, iż prof. Longchamps, za zgodą Rady Wydziałowej, objął wykłady prawa cywilnego w uniwersytecie lubelskim, dojeżdżając tam dwa razy w miesiącu. Prof. Longchamps sprawuje też w Lublinie funkcyę prodziekana

wydziału prawa. W ten sposób nasz wydział podał uniwersytetowi lubelskiemu w jego potrzebie dłoń pomocną.

Jako członek Senatu Akademickiego przedstawiłem na jego posiedzeniach szereg referatów, przedewszystkiem w sprawach własnego wydziału, ponadto zaś głównie w sprawach młodzieży akademickiej (między innymi wyjednałem dla Czytelnicy akademickiej zasiłek 30.000 Mk na uzupełnienie i uporządkowanie biblioteki) i w sprawach o nominację i awans urzędników, podurzędników i sług uniwersyteckich. Przedstawiłem także kilka referatów, w których chodziło o interpretację przepisów nowej ustawy, względnie o opinię w sprawie nowych ustaw, np. opinia przesłana na życzenie Uniwersytetu warszawskiego w sprawie potrzeby zatwierdzenia rektora i dziekanów przez władze państwowe, przyjęta uchwałą Senatu z 23 lipca 1921. Należałem nadto do Komisji dyscyplinarnej Senatu Akademickiego, tudzież do Senatu dyscyplinarnego dla urzędników i sług uniwersytetu i w obu tych ciałach miałem kilka ważnych referatów. W dniach 23—26 stycznia, 6—9 lutego i 18 sierpnia do 2 września z powodu nieobecności Rektora sprawowałem funkcje rektorskie. Propagowałem zgodnie z dziekanem prof. Weybergiem myśl, aby dziekanom przyznać tytuł „Spectabilitas“ i starałem się ten tytuł wprowadzić w używanie w praktyce. Wreszcie należy zaznaczyć, że zapobiegłem w lutym 1921 przesileniu rektorskiemu, a w kwietniu rozłamowi, jaki byłby mógł nastąpić między władzami uniwersyteckimi a młodzieżą wskutek odmiennych zapatrywań na kwestyę wpisów w półroczu letniem 1921.

O ile chodziło o stosunek do innych wydziałów, brałem udział w pracy około ułożenia tekstu dyplomu doktoratu honorowego dra Antoniego Prochaski i w przygotowaniu tej pięknej uroczystości, jaka się odbyła 2 kwietnia 1921.

Starałem się usilnie o to, aby seminaria prawnicze, ile możności jak najrychlej uruchomić. W tym celu podjąłem przedewszystkiem dotacje państwowe na cele seminaryjne, które od dłuższego czasu były niepodjęte i z tych, jako też nowych dochodów spłaciłem należności kilku księgarń i introligatora. Poczyniłem też nowe, dosyć znaczne zakupy, głównie z działu prawno-historycznego, po części także z politycznego. W myśl uchwały Rady z 20 października 1920, posta-

nowiono zorganizować seminaryum prawnicze w trzy główne działy: historyczny, sądowy i polityczny. Z tych działów dwa drugie już weszły w życie i są czynne, a to dział sądowy dzięki nader gorliwemu zajęciu się prof. Longchampsą, dział polityczny dzięki zabiegom prof. Pazdry. Skoro dwie posady asystentów, przyznane przez budżet, zostaną obsadzone, seminarya tych dwóch działów będą mogły rozwinąć się lepiej. Dział prawnohistoryczny natomiast będzie mógł być wprowadzony w życie dopiero w roku przyszłym. Fundusze, jakie wpłynęły z dotacji państwowej na cele seminaryjne, wynoszą ogółem 186.836 Mk 93 f., w tem kwota 133.217 Mk już na podstawie nowego budżetu. Z kwoty tej otrzymał dział historyczny 60.870 Mk 48 f., sądowy 78.560 Mk, polityczny 47.406 Mk. Kwota 211.575 Mk, jaka wpłynęła z opłat seminaryjnych prawniczych, z powodu roszczeń podniesionych do niej przez inne wydziały, nie jest jeszcze płynna. Podajemy na tem miejscu szczegółowe sprawozdanie z działu sądowego, przedstawione przez prof. Longchampsą i z działu politycznego przez prof. Pazdrę.

Dział sądowy. Do początku roku szkolnego 1920/21 Seminarya prawne nie miały osobnego lokalu, cała biblioteka seminaryjna mieściła się w gmachu Biblioteki uniwersyteckiej i pozostawała pod zarządem tejże, ćwiczenia zaś odbywano w salach wykładowych. Na mocy uchwały Rady Wydziałowej z d. 10 listopada 1920 postanowili kierownicy seminaryów oddziału sądowego wydzielić z ogólnej biblioteki seminaryjnej książki z zakresu: 1. prawa cywilnego, 2. prawa handlowego i wekslowego, 3. procedury cywilnej, 4. prawa i procesu karnego, 5. encyklopedyi, teoryi i filozofii prawa i utworzyć z nich osobną bibliotekę seminaryów oddziału sądowego w lokalu seminaryjnym. Na ten cel przeznaczono na razie trzy ubikacje w dawnym gmachu uniwersyteckim na II p., a to dawną salę XIII oraz dwie sale dawnego lokalu komisji egzaminacyjnej oddziału sądowego, zajęte już poprzednio przez Komisję kodyfikacyjną i obecnie przez tęże komisję na cele seminaryjne z zastrzeżeniem prawa współużywania, odstąpione. W czasie od końca listopada 1920 do 15 marca 1921 wydzielono i przeniesiono książki z ogólnej biblioteki seminaryjnej do jednej z sal, odstąpionych przez Komisję kodyfikacyjną i umieszczono je w pięciu szafach, obejmujących po jednym z wyżej wymie-

nionych pięciu działów, poczem bezzwłocznie rozpoczęto sygnowanie książek i sporządzenie katalogu kartkowego dla każdej szafy (t. j. dla każdego działu) z osobna. Do katalogu użyto dawniejszych kartek, wydzielonych z ogólnego katalogu kartkowego biblioteki seminaryjnej, a jedynie tylko zmieniono sygnaturę. Dotychczas ukończono sygnowanie i katalog kartkowy książek, należących do seminaryów: prawa cywilnego (197 dzieł), prawa handlowego i wekslowego (243 dzieł) i procedury cywilnej (137 dzieł). Po ukończeniu tej pracy nastąpi sporządzenie katalogów rzeczowych. Do odbywania ćwiczeń seminaryjnych służy dawna sala XIII, w której po usunięciu ławek ustawiono stoły i krzesła. Osobny wreszcie pokój przeznaczono dla profesora, sprawującego nadzór nad biblioteką i lokalem seminaryjnym. Ponieważ najważniejsze sprzęty, t. j. szafy, stoły i część krzeseł były już sprawione dawniej, przeto obecnie zakupiono tylko biurko i pewną ilość krzeseł a cały koszt urządzenia lokalu i przeniesienia książek wyniósł 13.525 Mp. Czynności asystenta pełnił początkowo dr. Antoni Nowak, a po nim objął je i pełni dotychczas p. Wojciech Hejnosz.

Dział polityczny. W chwili, gdy objąłem obowiązki profesora administracji (1/XII 1920) nie było ani pracowni ani biblioteki seminaryjnej. Ponieważ rozwój seminaryum wymagał niezbędnie zorganizowania aparatu pomocniczego, zabrałem się bezzwłocznie do tej sprawy. W gmachu posejmowym (w klatce głównej, w parterze) znajduje się Biblioteka b. Wydziału krajowego, obecnie T. Wydziału Samorządowego. Biblioteka ta liczy 6883 dzieł głównie z zakresu administracji, prawa politycznego, ekonomii, skarbowości i statystyki. Biblioteka ta jest bardzo cenna, jakkolwiek w czasie wojny nie była uzupełniana, obecnie zaś z powodu drożyzny książek, nie jest odpowiednio zasilana. Korzystając z tego, że jestem równocześnie członkiem Wydziału Samorządowego, uzyskałem od tegoż formalne zezwolenie na korzystanie z biblioteki dla celów seminaryjnych. Całą bibliotekę na nowo ustawiłem i uporządkowałem. Jeden z jej pokoiów, mający bezpośrednie wyjście do części uniwersyteckiej gmachu posejmowego, urządziłem jako pracownię i czytelnię. W szczególności umieściłem tu biblioteczkę podręczną złożoną z 222 dzieł (około 1000 tomów). Są to zbiory ustaw, czasopisma i najważniejsza literatura z działu admini-

stracy. Wszystkie te dzieła są własnością T. Wydziału Sam. Ponadto przenieśliśmy do tej pracowni część dzieł, będących własnością biblioteki seminaryjnej oddziału politycznego, dotąd pomieszczonych w Głównej Bibliotece Uniwersyteckiej. Wynotowałem wszystkie dzieła, mające związek z moim przedmiotem w liczbie 494. Z tego 281 dzieł (około 300 tomów) już przenieśliśmy do pracowni, reszty (213) dotąd mi nie wydano. Pracownia mieści zatem obecnie bibliotekę podręczną, zawierającą 222 dzieł T. W. Samorządowego i 281 dzieł seminaryjnych, razem 503 dzieł (około 1300 tomów). Pracownia została otwarta w maju br. Z czytelni korzystać można od 9—2 popołudniu. Nadto odbywam tu posiedzenia seminaryjne. Miejsce jest na około 20 osób. Pracownia wymaga koniecznie asystenta względnie elewa, kredyt na ten cel został już przyznany przez nowy budżet. Asystent (elew) będzie miał obowiązek: 1) sporządzić inwentarz, 2) katalog kartkowy, 3) obsługiwać osoby w pracowni pracujące (wydawać książki, etc.). *Zbigniew Pazdro* prof. prawa administracyjnego.

Personal kancelaryi dziekańskiej składał się z dwóch osób: pomocnicy kancelaryjnej, panny Ireny Rużyckiej, która została przedstawiona do awansu na oficyantkę kancelaryjną i subpedela Wincentego Mochonia. Wskutek ustawicznego wzrostu agend dziekańskich personal ten, mimo wydajnej i usilnej pracy, nie wystarcza i kreowanie jeszcze jednej etatowej posady pomocniczej jest rzeczą konieczną. Wzrost agend objawia się w liczbie wpływów, w roku poprzednim liczba ta wynosiła 2081, w obecnym 2500. Niektóre wydatki gospodarcze wydziału pokrywał Dziekanat sam, np. na oprawę portretów dziekańskich, uzupełnienie brakujących numerów dziennika ustaw państwa, oprawę roczników tego dziennika. Ogółem wynosiły te wydatki 9.568 Mk 45 f. Chcąc podnieść szczerze dochody personalu kancelaryjnego, przeprowadziłem uchwałę Rady z d. 1 grudnia 1920 i 1 sierpnia 1921, które przyznają pewien udział temu personalowi w dochodach z taks rygorozalnych i promocyjnych. Od każdego rygorozum przypada mianowicie na rzecz pomocnicy kancelaryjnej 2.50 Mk, na rzecz subpedela 1.50 Mk, od każdej promocyi na rzecz pierwszej 6, na rzecz drugiego 4 Mk. Ten udział ma zastosowanie i przy nowych podwyższonych taksach egzaminacyjnych.

D O D A T E K.

A. Skład komisij rygorozalnych,

ustalony uchwałą Rady z 20 października 1920, ze zmianami wprowadzonymi na podstawie uchwał dodatkowych z 1 grudnia 1920, 4 i 18 maja tudzież 13 lipca 1921.

I. Rygoroza historyczne.

1. *Prawo rzymskie*: Chlamtacz
Piniński
Doliński
Abraham
Stefko.
2. *Prawo kościelne*: Abraham
Halban
Chlamtacz.
3. *Historja prawa polskiego*: Balzer
Dąbkowski
Halban
Starzyński.
4. *Prawo zachodnio-europejskie*: Halban
Dąbkowski
Balzer.

II. Rygoroza sądowe.

1. *Prawo cywilne*: Till-Longchamps, alternata
Chlamtacz
Abraham.
2. *Procedura cywilna*: Stefko
Doliński
Longchamps.
3. *Prawo handlowe i wekslowe*: Doliński
Longchamps
Stebelski.
4. *Prawo i procedura karna*: Makarewicz-Stebelski, alternata.

III. Rygoroza polityczne.

1. *Ekonomia polityczna*: Głębiński-Grabski, alternata
Stebelski
Doliński.
2. *Prawo polityczne*: Starzyński
Dubanowicz
Pazdro
Pilat
Balzer
Piniński.

3. *Prawo administracyjne*: Pazdro
 Starzyński
 Halban
 Stefko.
4. *Prawo narodów*: Stebelski
 Stefko - Doliński, alternata.

B. Skład Komisji teoretycznych egzaminów rządowych.

I. Oddział prawno-historyczny:

Prezes: Oswald Balzer

Wiceprezes: Władysław Abraham

Członkowie (egzaminatorowie):

1. *Prawo rzymskie*: Marcei Chlamtacz
 Aleksander Doliński
2. *Prawo kościelne*: Władysław Abraham
 Marcei Chlamtacz
 Alfred Halban
3. *Historya prawa polskiego*: Oswald Balzer
 Przemysław Dąbkowski
 Alfred Halban
 Stanisław Starzyński
4. *Historya prawa zachodnio-europejskiego*: Ci sami.

II. Oddział sądowy.

Prezes: Juliusz Makarewicz

Wiceprezes: Piotr Stebelski

Członkowie (egzaminatorowie):

Wszystkie przedmioty: Leon Piniński
 Piotr Stebelski
 Maurycy Allerhand
 Juliusz Nowotny
 Wiktor Hamerski
 Ferdynand Kwiatkowski

Prawo cywilne, handlowe, weksłowe i procedura:

Marcei Chlamtacz
 Aleksander Doliński
 Kamil Stefko
 Roman Longchamps

Ponadto:

Prawo cywilne:

Ernest Till
 Oswald Balzer
 Alfred Halban
 Eugeniusz Szalay

<i>Procedura cywilna:</i>	Eugeniusz Szalay
<i>Prawo handlowe i wekslowe:</i>	Alfred Halban
<i>Prawo i procedura karna:</i>	Juliusz Makarewicz Juliusz Albinowski Eugeniusz Szalay.

III. Oddział polityczny.

Prezes: Stanisław Zimny

Wiceprezes: Stanisław Starzyński

Członkowie (egzaminatorowie):

1. *Ekonomia społeczna i nauka skarbowości:*
 - Stanisław Głębiński
 - Stanisław Grabski
 - Piotr Stebelski
 - Zbigniew Pazdro
 - Jerzy Michalski
 - Ignacy Weinfeld
 - Marcin Szarski
2. *Prawo polityczne:*
 - Stanisław Starzyński
 - Edward Dubanowicz
 - Oswald Balzer
 - Feliks Gryziecki
 - Alfred Halban
 - Żdzisław Próchnicki
 - Wiktor Hamerski
 - Karol Lidl
3. *Nauka administracji:*
 - Zbigniew Pazdro
 - Jerzy Michalski
 - Henryk Sawczyński
 - Wiktor Hamerski
 - Karol Lidl.

Komisya I roku:

Prezes: Oswald Balzer

Egzaminatorowie:

1. *Prawo rzymskie:*
 - Marceli Chlamtacz
 - Leon Piniński
 - Aleksander Doliński
2. *Prawo polskie:*
 - Oswald Balzer
 - Przemysław Dąbkowski
 - Stanisław Starzyński
3. *Prawo zachodnio-europejskie:*
 - Alfred Halban
 - Przemysław Dąbkowski
 - Oswald Balzer

4. *Teorya prawa:*

Kamil Stefko
Aleksander Doliński
Roman Longchamps.

C. Ustawodawstwo autonomiczne.

1. Uchwała Senatu z 19 kwietnia 1921.

Senat Akademicki uchwała używać nadal aż do czasu rozstrzygnięcia tej kwestyi przez samorządny statut uniwersytecki, wyrażen uświęconych długoletnią praktyką: Rektorat, Dziekanat.

2. Uchwała Rady z 20 listopada 1920.

Profesorowie, będący posłami na sejm, o ile są nieobecni, nie są brani pod uwagę przy obliczaniu kompletu, potrzebnego przy zwoływaniu posiedzeń Rady Wydziałowej.

3. Uchwała Rady z 19 stycznia 1921.

Przy określaniu obowiązków profesorów i obliczaniu wynagrodzenia jedna godzina seminarjum równa się dwom godzinom wykładu.

4. Uchwała Senatu z 29 października 1920.

Art. 46 ustawy o szkołach akademickich o zajęciach ubocznych profesorów odnosi się również do tych profesorów, którzy przed wejściem w życie tej ustawy takie zajęcia uboczne posiadali. Zezwolenie, o jakim mówi ten artykuł, nie jest potrzebne: jeżeli zajęcie jest płatne, lecz czasowe; jeżeli zajęcie jest stałe, ale niepłatne; jeżeli zajęcie jest czasowe i niepłatne.

5. Uchwała Rady z 10 listopada 1920.

Profesorowie honorowi, istniejący na wydziale prawa w chwili wejścia w życie nowej ustawy o szkołach akademickich z 13 lipca 1920, zajmują ipso iure stanowisko profesorów honorowych z nowej ustawy i nie potrzebują osobnej nominacji ani też nie potrzebują składać osobno przysięgi służbowej.

6. Uchwała Rady z 1 grudnia 1920.

Profesor honorowy, o ile wykłada swój przedmiot i o ile oświadczy gotowość egzaminowania, ma w myśl art. 46 poz. 4 ustawy o szkołach akademickich, prawo egzaminowania przy egzaminach ścisłych i winien być zapraszany do komisji w zastępstwie ordynariusza a przed innymi profesorami.

7. Uchwała Senatu z 29 października 1920.

Art. 53 ustawy o szkołach akademickich, który powiada, że rozprawa habilitacyjna musi być wydrukowana, należy, przy uwzględnieniu art. 52 i 95 i zgodnie z praktyką dawniejszą rozumieć w ten sposób, iż już w chwili przystąpienia do aktu habilitacji, rozprawa musi być wydrukowana.

8. Uchwała Senatu z 19 kwietnia 1921.

Ustalenie prawideł co do sposobu dysponowania służbą uniwersytecką, należy w myśl art. 80 ustawy o szkołach akademickich nie do Senatu, lecz do Rektora.

9. Uchwała Rady z 19 stycznia 1921.

Słuchacze, którzy byli już imatrykulowani w półroczu zimowym r. 1918/19, które to półrocze z powodu walk z Ukraińcami nie doszło do skutku, i którzy potem z powodu przeszkód natury wojennej, nie mogli się wpisać na uniwersytet i dokonali tego wpisu dopiero w roku 1920/21, mają być uważani jako słuchacze starego typu.

10. Uchwała Rady z 9 marca 1921.

Słuchacze, którzy złożyli egzamin dojrzałości w takim terminie, iż mogli byli wpisać się na uniwersytet przynajmniej jeszcze na jedno półrocze przed rokiem szkolnym 1920.21, jednakże z powodu przeszkód natury wojennej wpisu takiego dokonać nie mogli, mają być uważani jako słuchacze starego typu.

11. Uchwała Rady z 30 grudnia 1920.

Słuchaczom, studyującym wedle nowego programu, zalicza się półrocza wojenne i studia spędzone na innych wydziałach w wymiarze co najwyżej dwóch półroczy w ten sposób, iż po ukończeniu 2 lat i jednego trimesztru winni się wykazać dowodem złożenia trzech pierwszych egzaminów rocznych.

12. Uchwała Rady z 18 maja 1921.

Zaliczanie służby wojskowej, pełnionej po złożeniu egzaminu dojrzałości, do wysokości 3, a w wyjątkowych wypadkach 4 półroczy, należy do Dziekana. Słuchaczom, którzy studyują wedle dawnej ordynacji prawniczej, do jednego okresu studyów, można zaliczać najwyżej dwa półrocza.

13. Uchwała Senatu z 11 czerwca 1921.

W myśl wyraźnego przepisu ustawy o szkołach akademickich do przyjmowania studentów uprawniony jest

jedynie dziekan odnośnego wydziału i od jego orzeczeń w tym kierunku nie służy żadne prawo odwołania, bez względu na to, czy w danym wypadku istnieje lub nie numerus clausus.

14. Uchwała Rady z 19 stycznia 1921.

Jako przedmioty zalecone dla słuchaczy uznaje się przez przeciąg jednego półrocza

na I roku:	historya filozofii	3 godz.
	etyka	2 "
" II "	: socyologia	3 "
	prawo agrarne	2 "
	" górnice	2 "
" III "	: medycyna sądowa	4 "
	polityka kryminalna	2 "
" IV "	: prawo prywatne międzyna- rodowe i międzydzielnicowe	3 "

15. Uchwała Rady z 30 grudnia 1920.

Odraczenie opłat szkolnych należy do zakresu działania Rady Wydziałowej. Odroczenie może być udzielone jedynie tym słuchaczom, którzy wykażą się dowodem pilności i niezamożności. Świadcstwa z egzaminów dojrzałości i prawno-historycznego, uzyskane większością głosów, nie dają prawa do odroczenia. Co do zezwolenia na zapłatę ratalną, obowiązują te same przepisy.

16. Uchwała Rady z 19 stycznia 1921.

Dzieci profesorów i docentów Uniwersytetu są wolne od opłat uniwersyteckich w zupełności. Dzieci nauczycieli szkół powszechnych i średnich, tudzież innych funkcyjnaruszów Ministerstwa W. R. i O. P. nie mają *ipso iure* prawa do odroczenia opłat, a tem mniej do uwolnienia od nich.

17. Uchwała Rady z 18 maja 1921.

Dochód z opłat, uiszczanych przez słuchaczy za udział w seminariach i ćwiczeniach prawniczych, winien przypadać wyłącznie na korzyść tychże seminariów.

18. Uchwała Rady z 20 listopada 1920.

Przepisy Ministerstwa W. R. i O. P., określające wysokość i rozdział taks egzaminacyjnych, odnoszą się i do egzaminów ścisłych (rygorozów).

19. Uchwała Rady z 1 grudnia 1920.

Za akt promocyi na stopień doktora praw pobiera się taksę tej samej wysokości, co za każdy egzamin ścisły.

20. Uchwała Senatu z 5 marca 1921.

Postanowienie art. 92 ustawy o szkołach akademickich wyjaśnia się w ten sposób, iż sumy zyskane z czesnego przeznacza się w jednej połowie na domy i spółdzielnie profesorskie, w drugiej połowie na domy i spółdzielnie studenckie.

21. Uchwała Rady z 9 marca 1921.

Kandydaci, zamierzający ubiegać się o nostryfikację dyplomu doktorskiego, uzyskanego w uniwersytecie wiedeńskim, winni się poddać uzupełniającemu egzaminowi ścisłemu z prawa polskiego politycznego i prawa polskiego administracyjnego.

22. Uchwała Rady z 9 marca 1921.

Do rygorozów uzupełniających, wymaganych przy nostryfikacji dyplomów doktorskich, uzyskanych w uniwersytecie wiedeńskim, należy zapraszać całą odnośną komisję, a tem samem pobierać pełną takse rygorozalną.

23. Uchwała Rady z 6 kwietnia 1921.

Nostryfikacya doktoratów prawa, uzyskanych na uniwersytetach w Pradze i Czerniowcach odbywa się wedle zasad, ustalonych dla uniwersytetu wiedeńskiego.

24. Uchwała Rady z 13 lipca 1921.

Świadectwa z I egzaminu rocznego dla słuchaczy nowego typu, będą wydawane jedynie na żądanie słuchaczy, poza tem wynik egzaminu będzie notowany jedynie w indeksie.

25. Uchwała Rady z 30 grudnia 1920.

Prawnikom-Polakom, którzy ukończyli uniwersytety rosyjskie zalicza się cztery półrocza i egzaminy z przedmiotów, wykładanych na uniwersytetach polskich i rosyjskich, natomiast winni wysłuchać cztery półrocza i złożyć egzaminy dodatkowe: a) z grupy prawno-historycznej z prawa kościelnego, historii prawa polskiego i zachodnio-europejskiego; b) z grupy sądowej ze wszystkich przedmiotów; c) z grupy politycznej z prawa polskiego politycznego i prawa polskiego administracyjnego.

26. Uchwała Rady z 10. listopada 1920.

Dyspensy od braku wysłuchanego półrocza karnego po reprobacji przy egzaminie prawno-historycznym udziela Dziekan po wysłuchaniu opinii Prezydium komisji egzaminacyjnej oddziału prawno-historycznego.

27. Uchwała Rady z 30 grudnia 1920.

Prawo przyjmowania słuchaczy wolnych, przysługujące wedle art. 88 ustawy o szkołach akademickich Radzie wydziałowej, przelewa Rada w myśl upoważnienia z art. 32 ustęp ostatni ustawy na Dziekana.

28. Uchwała Rady z 18 maja 1921.

Rada Wydziałowa, w myśl upoważnienia zawartego w art. 32 ustęp ostatni, przenosi na dziekana następujące uprawnienia:

1. udzielanie dyspensy od braku przepisanych godzin wykładowych, potrzebnych do uzyskania absolutorium względnie do przypuszczenia do egzaminu prawno-historycznego, o ile ilość brakujących godzin nie przewyższa 5 (pięciu);

2. skrócenie terminu do powtórzenia rygorozum w razie reprobacyi po raz pierwszy z 3 na 2 miesiące, o ile przy klasyfikacyi padły przeciw kandydatowi jedynie 3 vota insufficienter; w innych wypadkach skrócenie terminu nie jest dopuszczalne;

3. skrócenie terminu do rygorozum następnego z 3 na 2 miesiące w razie wyniku: sufficienter per vota maiora, o ile kandydat otrzymał jedno votum insufficienter. Inne wypadki należą do Rady;

4. policzenie półroczy filozoficznych z zakresu nauk humanistycznych i teologicznych wedle wymiaru, iż cztery takie półrocza liczy się za jedno prawnicze;

5. zezwalanie na zdawanie dalszych rygorozów na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

29. Uchwała Rady z 30 grudnia 1920.

Rozdział podań, wnoszonych przez słuchaczy wydziału prawnego o wydanie absolutoryów, świadectw odejścia, wystawienie duplikatów, między personal kancelaryjny Uniwersytetu należy do Dziekana wydziału prawnego. Urzędnik kancelaryjny wydziału prawnego ma w każdym razie prawo do co najmniej połowy przydziału.

30. Uchwała Rady z 19 stycznia 1921.

Wszelkie uchwały Rady wydziałowej, zawierające normy ustawowe należy przysyłać w odpisie Dziekanatom prawa wszystkich uniwersytetów polskich i nawzajem o nadsyłanie takichże uchwał upraszać.

D. Prace Członków Grona Profesorskiego

ogłoszone drukiem w roku szkolnym 1920/21.

Till Ernest:

1. Osoby prawne. Projekt rozdziału kodeksu cywilnego z uwagami. Czasopis. prawn. i ekon. Kraków 1921.
2. Projekt referenta rozdziału kod. Cyw. Polskiego o wynagrodzeniu szkody z czynów bezprawnych. Przegląd prawa i adm. 1921, str. 49—90.
3. *Ważniejsze recenzje:*

Zoll Fryderyk, prof., Prawa rzeczowe na ziemiach polskich, Cz. I. Warszawa-Kraków. Przegl. prawa i adm. 1920 str. 306—307.

Ohanowicz Alfred, dr., Przyrzeczenie publiczne. Studium z prawa cywilnego. Poznań 1920. Tamże.

Raczyński Aleksander, dr., Wywłaszczenie na cele reformy rolnej i ustawy kresowe. Lwów 1921. Tamże 1921, str. 122—124.

Zoll Fryderyk, prof., Prawo cywilne w zarysie, wyd. 2-gie. Warszawa-Kraków. Tamże 1921, str. 124—125.

Levy Marcelli, O nadużyciach prawa wedle jurysprudencji francuskiej. Warszawa 1921. Tamże 1921, str. 125—126.

Jarra Eugeniusz, dr. prof., Ogólna teoria prawa, Warszawa 1920. Tamże 1921, z. 7—9.

Peretiatkiewicz Antoni, dr. prof., Nowe prądy w prawoznawstwie, Tamże 1921, z. 7—9.

Balzer Oswald:

1. Z zagadnień ustrojowych Polski. Nowe spostrzeżenia i uwagi. Warszawa 1920 str. 150.
2. Nauka uniwersytecka a kolejność studyów w uniwersyteckiej nauce prawa. Warszawa 1921 str. 43.

Abraham Władysław:

1. Sprawozdanie z poszukiwań w archiwach i bibliotekach rzymskich do dziejów Polski w wiekach średnich za lata 1889—1913. Arch. Kom. hist. S. II. t. 1. Kraków 1921 i odb. str. 64.

2. Gniezno i Magdeburg. Odczyt wygłoszony na publ. posiedz. Pol. Akademii Umiej. 13 maja 1921. Kraków 1921 str. 30.

Starzyński Stanisław:

1. Materiały do sprawy polskiej na kongresie wiedeńskim 1814/5 i w latach bezpośrednio poprzedzających. Z nieogłoszonych dotąd aktów archiwum państwowego wiedeńskiego. Przew. nauk i lit. 1920 i 1921.
2. Historia ustroju Polski porozbiorowej. Drukowane jako skrypt. Na podstawie wykładów uniwersyteckich poprawione przez autora. Lwów 1921 str. 47.
3. Obywatelstwo Państwa Polskiego. Z zagadnień konstytucyjnych pod red. prof. Michała Rostworowskiego, z. VIII. Kraków 1921 str. 48.
4. Konstytucya Państwa Polskiego. Archiwum Towarzystwa Naukowego we Lwowie, Dział II, T. II. zesz. 1. Lwów 1921 str. 79.
5. Konstytucya Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 1921 r. Przegląd prawa i admin. 1921 z. 1—6. str. 94—115.
6. Błędne teksty różnych wydań Konstytucyi Rzeczypospolitej Polskiej, Tamże 1921 str. 194—202.

Stebelski Piotr:

1. *Recenzja*: Krzymuski Edmund, System prawa karnego ze stanowiska nauki i trzech kodeksów obowiązujących w Polsce. Kraków 1921. Przegląd prawa i adm. 1921 str. 126—127.

Makarewicz Juliusz:

1. Ustawa o szkołach akademickich, wspólnie z prof. Longchampsem. Przegląd prawa i adm. 1920 str. 245—256.
2. Z Komisji kodyfikacyjnej. Nieletni przestępcy. Tamże 1921 str. 1—39.

Grabski Stanisław:

1. Rewolucya. Studium społeczno-psychologiczne. Warszawa 1921.

Doliński Aleksander:

1. Polskie prawo spółdzielcze. Odrodzenie, czasopismo wyd. przez Związek stowarz. zarobk. i gosp. Lwów 1921.

Dąbkowski Przemysław :

1. Lublin, Gazeta lwowska nr. 206 i 207 z d. 10 i 11 września 1920. Artykuł przedrukowany w Głosie lubelskim nr. 251 i 252 z d. 15 i 16 września 1920.
2. Stosunki narodowościowe ziemi sanockiej w XV stuleciu. Przewodnik naukowy i literacki, Lwów 1920 i osobna odb. str. 24.
3. Przemówienie podczas imatrykulacji studentów Wydziału prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie 25 lutego 1921 w wielkiej Auli Uniwersytetu, str. 4.
4. Zarys prawa polskiego prywatnego. Podręcznik do nauki uniwersyteckiej. Wyd. II-gie przejrzone i pomnożone. Lwów 1921 str. XVI i 384.
5. Zaginione księgi województwa ruskiego i belskiego. Studya nad hist. prawa polskiego, T. VIII. z. 1. str. 1—112.

Dubanowicz Edward :

1. Konstytucya 17 marca 1921. Warszawa 1921, toż wyd. II-gie poprawione i rozszerzone.

Longchamps de Berier Roman :

1. Ograniczenia kobiet w prawie cywilnem, obowiązującym na ziemiach polskich. Przegląd prawa i admin. Lwów 1920 z. 7—9 i odb.
2. Ustawa o szkołach akademickich. Uwagi prof. Makarewicza i prof. Longchamps de Berier. Tamże 1920 z. 10—12 str. 256—259.
3. Kodeks Napoleona. Tamże 1921 str. 141—146.
4. *Ważniejsze recenzje:*

Jaworski Władysław Leopold, dr. prof., Prawo cywilne na ziemiach polskich, T. II. cz. 1. Przegl. prawa i adm. 1920 str. 303—306.

Nussbaum, Das Niessbrauchsrecht des BGB unter den Gesichtspunkten der Rechtstatsachenforschung, Tamże 1921, z. 7—9.

Ossowski, Ochrona własności przemysłowej i prawa autorskiego w Polsce, Tamże 1921 z. 7—9.

Michalski Jerzy :

1. Traktat pokojowy w Saint Germain a obciążenie Polski, Kraków 1920 str. 82.

Allerhand Maurycy:

1. Międzydzielnicowe prawo procesowe w Państwie Polskiem z uwzględnieniem stosunków przejściowych, *Dzien. Urzęd. Min. Sprawiedl.* 1920 nr. 7—9. Warszawa 1920 str. 94.
2. Międzydzielnicowe prawo konkursowe w Państwie Polskiem. *Tamże*, Rocz. II. z. 3. Warszawa 1921 str. 99—130.

Rappaport Emil Stanisław:

1. Z powodu artykułu prof. dra J. Makarewicza: Z komisji kodyfikacyjnej. Nieletni przestępcy. (Polemika). *Gazeta Sąd. Warsz.* Warszawa 1921. nr. 9—16.
2. Uprawnienia karne władz administracyjnych. *Ruch prawniczy i ekonomiczny*. R. I. z. 2. Poznań 1921 str. 261—269. Przedruk: *Gazeta Polityki Państwowej*, Warszawa 1921 str. 114—115. 130.
3. Ustawy karne tymczasowo obowiązujące na ziemiach b. zaboru rosyjskiego (łącznie z prof. Mogilnickim):
 - a) T. I. Kodeks karny z ustawami dodatkowemi, str. XIII+318+VI. Warszawa 1921.
 - b) T. II. Ustawa postępowania karnego, str. 308. Warszawa 1921.

Ehrlich Ludwik:

1. Podział władz i rozdział władzy. Uwagi z okazji obrad nad Konstytucją. *Przegl. prawa i adm.* 1921 str. 39—48.



09201917

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM 316794



000-316794-00-0